

An Roinn Oideachais
Department of Education

Nuachtlitir Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe

Fáilte chuig eagrán an **Mhárta 2025** agus an **18ú foilseachán** de nuachtlitir na Roinne Oideachais maidir le **hOideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI)**. Ba mhaith linn buíochas a ghabháil le gach duine a chuir leis. Tá súil againn go mbaineann tú taitneamh as an eagrán seo, agus go bhfaigheann tú inspioráid, smaointí agus naisc agus acmhainní úsáideacha chun cabhrú leat do ról a ghlacadh san fhorbairt inbhuanaithe.

Féadfaidh tú na heagraíin roimhe seo den nuachtlitir a léamh [anseo](#) agus [clárú](#) chun é a fháil go díreach chuig do bhosca isteach gach ráithe!

OFI i gContae Shligigh agus Contae Thiobraid Árann – Ag Glaoch ar Gach Institiúid Oideachais!

An bhfreastalaíonn tú ar, an oibríonn tú do nó an gcomhoibríonn tú le heagraíocht nó institiúid oideachais i **Sligeach** nó i **dTiobraid Árann** a bhfuil gníomhartha á ndéanamh acu ar mhaithe leis an bhforbairt inbhuanaithe? Más ea, ba mhaith linn cloisteáil uait don chéad eagrán eile den Nuachtlitir OFI!

OFI i Scoileanna

Más mian leat na gníomhartha atá á ndéanamh ag do scoil i réimse na forbartha inbhuanaithe a roinnt agus é a fheiceáil in eagraíin na nuachtlitreach OFI amach anseo, déan teagmháil trí ríomhphost a sheoladh chuig ESD@education.gov.ie.

1. OFI go 2030 – an t-Eolas is Déanaí

Ar ais go barr an leathanaigh

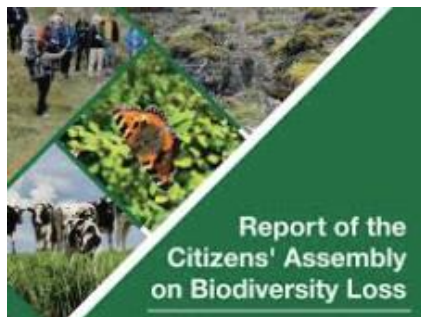
a. OFI go 2030 - Maoiniú do Scoileanna agus Eagraíochtaí

Chuir an Roinn maoiniú de os cionn €450,000 ar fáil do 190 scoil le haghaidh tionscadail OFI de bhun glao a eisíodh in eagrán mhí Mheán Fómhair den Nuachtlitir OFI.

Tá tuilleadh eolais maidir leis na deontaithe agus na tionscadail ar fáil ar an rannán [Glaao ar Mhaoiniú](#) de shuíomh gréasáin [OFI go 2030](#).

Reáchtáilfaidh an Roinn glao ar mhaoiniú d'eagraíochtaí i mí Bealtaine 2025 agus glao ar leith do scoileanna i mí Mheán Fómhair 2025. Foilseofar sonraí ar an leathanach [Glao ar Mhaoiniú OFI](#) ar Gov.ie agus in eagráin na Bealtaine agus Mheán Fómhair de chuid na Nuachtlitreach OFI ar féidir leat clárú léi [anseo](#).

b. Clár Oiliúna ar Líne um Bithéagsúlacht Bhunúsach do Scoileanna

Mhol an **Tionól Saoránach ar Chailteanas Bithéagsúlachta** oiliúint ar Bhithéagsúlacht Bhunúsach le haghaidh ball foirne i scoileanna nach múinteoirí iad (Feighlithe/ Foireann cothabhála). Chomhoibrigh an Roinn le Bithéagsúlacht Éirinn chun an moladh seo a thabhairt chun críche agus sheol Bithéagsúlacht Éirinn an clár oiliúna.

Sheol an Plean Uile-Éireann um Pailneoirí cúrsa oiliúna ar líne atá saor in aisce **‘Tailte Scoile a Bhainistiú don Bhithéagsúlacht’**. Féach: <https://learn.biodiversityireland.ie/courses/schools>

Agus é forbartha i gcomhpháirtíocht leis an Roinn Oideachais, díríonn an cúrsa ar fheighlithe, feighlithe tailte, agus aon duine eile atá freagrach as aire a thabhairt do thailte na scoile. Trí dheich ngníomh bunaithe ar fhianaise, treoraíonn sé tú trí bhealaí éagsúla chun cabhrú leis an mbithéagsúlacht, is cuma faoi mhéid do scoile nó an spáis atá ar fáil.

Ó roghanna malartacha lotnaidicíde go liostaí planda, leideanna bainte atá oiriúnach don bhithéagsúlacht go smaointe maidir le pobal na scoile a bheith páirteach, is deis é seo d’aon duine a bhfuil fonn orthu tailte na scoile a bhainistiú ar bhealach atá níos oiriúnaí don dúlra agus páirt a thabhairt do dhaltaí, scoláirí agus baill foirne feadh an bhealaigh.

Scoileanna agus an bhithéagsúlacht

Ar oileán na hÉireann, tá go leor dár ngnáthóg agus speiceas ag dul i léig, lena n-áirítear aon trian dár mbeacha fiáine. Is féidir leis sin tionchar a imirt ar mharthanais ár bplandaí fiáine agus go leor dár mbarr bia. Tá sé níos tábhachtaí ná riamh go ndéanaimid athrú ar an gcaoi a mbainistimid ár dtírdhreach ar fad chun tacú leis an domhan nádúrtha.

Tá obair ar siúl cheana féin ag go leor scoileanna ar mhaithe leis an mbithéagsúlacht trí ghairdíní dúlra agus foirne glasa a bhunú agus ag obair i dtreo an Bhrait Ghlais a bhaint amach. Tá roinnt samplaí den obair seo san áireamh sa chúrsa seo, chomh maith le tionscadail phraiticiúla, ar nós conas leabaí ardaithe a thógáil, soitheach plandaí atá oiriúnach do phailneoirí a dhéanamh, crainn a chur agus torthaí agus glasaí a fhás.

Dúirt an Dr. Úna Fitzpatrick, comhbhunaitheoir an Phlean Uile-Éireann um Pailneoirí:

“Táimid an-sásta an cúrsa seo a sheoladh i gcomhpháirtíocht leis an Roinn Oideachais. Tá scoileanna ann cheana féin ar fud na hÉireann a bhfuil difríocht mhór á déanamh acu faoi láthair don bhithéagsúlacht. Tá go leor smaointe ag an gcúrsa seo maidir le gníomhartha breise bunaithe ar fhianaise, agus cabhróidh sé chomh maith le daoine atá ag tosú amach ar a dturas. Tá líon na bpailneoirí ag dul i léig, ach tá an daonra áitiúil ag dul i méid in áiteanna ina bhfuil gníomhartha á nglacadh chun cabhrú leo. Is comhartha é seo gur féidir leis an mbithéagsúlacht teacht slán má thugaimid deis di. Dá nglacadh gach scoil in Éirinn gníomh amháin, bheadh tionchar ollmhór ann - ní hamháin don bhithéagsúlacht, ach do na leanaí a bheidh dúshuim acu don dúlra mar thoradh.”

Dúirt an Dr. Aoibhinn Ní Shuilleabháin, Cathaoirleach Thionól Saoránach na hÉireann ar Chaillteanas Bithéagsúlachta, “Is minic a bhíonn scoileanna ag croílár na bpobal agus níl áit níos fearr ann tús a chur lenár dtimpeallacht nádúrtha a chothú agus a chosaint. Beidh tionchar ollmhór ag an gcúrsa Oiliúna Bithéagsúlachta do na daoine sin a bhainistíonn tailte na scoile ar an dúlra áitiúil agus ar na daoine sin go léir i bpobal na scoile ar féidir leo a bheith bródúil as an tionchar dearfach atá acu ar an timpeallacht. Tarlaíonn go leor foghlama lasmuigh den churaclam i scoileanna agus tabharfaidh na gníomhartha seo, chun cur leis an mbithéagsúlacht timpeall na scoileanna, cumhacht don chéad ghlúin eile gníomhú go coinsiasach ar son na haeráide agus don dúlra a mbímid ag brath air le haghaidh gach gné den saol. Mar Chathaoirleach Thionól Saoránach na hÉireann ar Chaillteanas Bithéagsúlachta, bíim an-bhródúil as an obair a rinne muintir an Tionóil chun moladh eile a fheiceáil á thabhairt chun críche.

An Plean Uile-Éireann um Pailneoirí

Cuireadh an cúrsa ar fáil ag an bPlean Uile-Éireann um Pailneoirí i gcomhpháirtíocht leis an Roinn Oideachais. Is creatphlean é an Plean Uile-Éireann um Pailneoirí a thugann earnálacha éagsúla le chéile ar fud oileán na hÉireann chun tírdhreach a

chruthú inar féidir le pailneoirí a mhaireachtáil agus a bheith faoi bhláth. Déantar a chur i bhfeidhm a chomhordú ag an Ionad Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta.

Faigh tuilleadh eolais

Nasc: <https://pollinators.ie/schools/>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Forbairt an Churaclaim

An Ardteistiméireacht – Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe

Comhghairdeas leis na 43 scoil a roghnaíodh chun ábhar nua na hArdteistiméireachta Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe a chur ar fáil ó mhí Mheán Fómhair 2025. Tá liosta de na scoileanna ar fáil ag: [gov.ie - Fógraíonn an tAire Foley na scoileanna a bheidh páirt á ghlacadh acu i gcéim a haon de rolladh amach ábhair nua na hArdteistiméireachta](#)

Foilsíodh an curaclam nua i mí Mheán Fómhair 2024 agus tá sé le feiceáil anseo: [Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe | Curaclam Ar Líne](#)

Bunscoil – Oideachas Sóisialta agus Imshaoil

Is é Oideachas Sóisialta agus Imshaoil (OSI) ceann de na cúig réimse leathan curaclaim sa Chreat Curaclaim Bunscoile a seoladh i mí Márta 2023. Cuireann Oideachas Sóisialta agus Imshaoil le tuiscint agus forbairt leanaí ar ghnéithe stairiúla, tíreolaíochas agus sochaíochas agus próisis an tsaoil.

Tacaíonn sé le feachtas, buíochas agus tuiscint leanaí ar an saol trí fhoghlaim faoi éagsúlacht shaibhir daoine: a gcuid taithí, cultúr, reiligiún, creideamh, agus imshaoil in amanna, áiteanna agus cúinsí éagsúla. Cabhraíonn sé le leanaí tuiscint a fhorbairt ar imshaoil dhaoine agus nádúrtha agus ar an ngaol eatarthu.

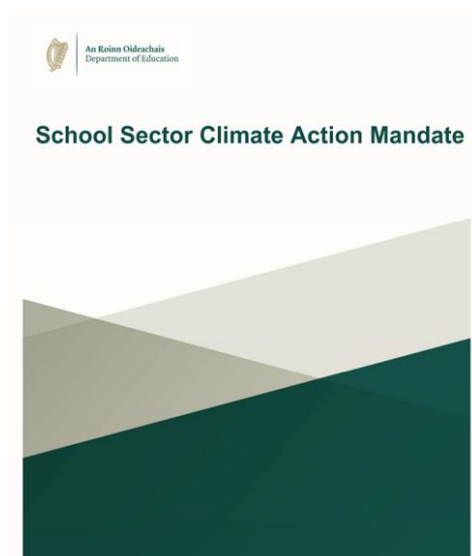
Tríd an Oideachas Sóisialta agus Imshaoil, forbraíonn leanaí dearchtaí, coincheapa, meonta, eolas, scileanna agus luachanna a spreagann agus a chumasaíonn iad a bheith ina saoránaigh eolasacha agus gníomhacha a chuireann todhchaí níos inbhuanaithe chun cinn. Déantar é seo níos bríonna agus níos cumhachtaí trí dhúshláin agus deiseanna áitiúla, náisiúnta agus domhanda, san am a chuaigh thart agus san am i láthair, a aithint, a fhiosrú agus a fhiosrú go gníomhach. Mar sin, tagann leanaí ar thuiscint agus ar thuiscint ar a gcearta agus a bhfreagrachtaí bunúsacha mar chaomhnóirí an phláinéid seo.

Cuireadh tús le comhairliúchán poiblí ar dhréacht-sonraíocht OSI i mí Márta 2024 agus tugadh chun críche é i mí Meithimh 2024. Rinneadh anailís ar an aiseolas ón gcomhairliúchán ina dhiaidh sin agus foilsíodh dhá thuarascáil chomhairliúcháin go déanach in 2024.

Tabharfar isteach na curaclaim ón scoilbhliain 2025/2026 agus cuirfear i bhfeidhm iad de réir a chéile, thar thréimhse 5 – 6 bliana. Cuimseofar le gach ceann de na cúig shonraíocht curaclaim, lena n-áirítear OSI, 'Foireann Uirlisí'. Ina theannta sin, cuirfear deiseanna forbartha gairmiúla ar fáil do cheannairí scoile agus do mhúinteoirí. Tá múnla na forbartha gairmiúla á mheas faoi láthair.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Sainordú Nuashonruithe na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide

Foilsíodh **Sainordú nuashonruithe na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide**.

Rinneadh Sainordú na hEarnála Scoileanna a nuashonrú lena chinntiú go n-ailíníonn sé le Sainordú na hEarnála Poiblí agus na difríochtaí idir comhlachtaí móra na hEarnála Poiblí agus Scoileanna á n-aithint.

Áirítear leis an Sainordú nuashonraithe naisc chuig Treochlár don Ghníomhú ar son na hAeráide de chuid na hEarnála Scoileanna agus chuig an straitéis OFI go 2030.

Forbraíodh cuid de na topaicí i gCuid 3 den Sainordú a thuilleadh, lena n-áirítear: Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe, Acmhainní a Bhainistiú agus Deireadh a Chur le Dramhaíl agus Soláthar.

Cuireadh roinnt míreanna leis an gCuid faoi Fhoirgnimh Scoile, lena n-áirítear Monatóireacht agus Tuairisciú do Scoileanna, Bainistíocht Fuinnimh do Scoileanna agus an Clár Pathfinder um Éifeachtúlacht Fuinnimh agus Dícharbónú.

Sa Chuid faoi Thaisteal chun na Scoile, cuireadh faisnéis bhreise leis maidir leis an scéim Bealaí Sábháilte chun na Scoile agus Iompar Scoile 2030.

Déanfar athbhreithniú bliantúil ar Shainordú na hEarnála Scoileanna, i ndiaidh nuashonrú bliantúil ar Shainordú na hEarnála Poiblí.

Léigh Sainordú na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide anseo: gov.ie - [Sainordú na hEarnála Scoileanna um Ghníomhú ar son na hAeráide](#)

Forbraíodh **Foireann Uirlisí Inbhuanaitheachta** a foilsíodh i Meán Fómhair 2022 chun tacú le scoileanna glacadh le Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta de réir an tSainordaithe.

Tá an Foireann Uirlisí Inbhuanaitheachta comhdhéanta d'iniúchadh inbhuanaitheachta féin-mheasúnaithe, treoirlínte inbhuanaitheachta agus teimpléad do ráiteas beartais inbhuanaitheachta. Ceiliúir agus roinn an méid atá á dhéanamh ag do scoil chun an fhorbairt inbhuanaithe a thacú agus a chur chun cinn trí Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta do Scoile a fhorbairt agus breathnaigh ar na treoirlínte A - Z chun roinnt smaintí iontacha a fháil chun gníomhú i leith na hinbhuanaitheachta. Tá an fhoireann uirlisí ar fáil [anseo](#).

Bhí seisiún eolais ag ESCI maidir le OFI agus leis an bhFoireann Uirlisí Inbhuanaitheachta an 24 Deireadh Fómhair 2023. Tá taifead ar an ócáid ar fáil ag: [ESCI - Ionaid Tacaíochta Oideachais na hÉireann - Cúrsaí agus seimineáir ghréasáin imeachtaí do Mhúinteoirí Bunscoile agus Meánscoile in Éirinn](#)

Tabhair ar aird: I gcás maoiniú OFI go 2030, beidh tús áite ag scoileanna a bhfuil a Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta foilsithe acu ar suíomh gréasáin a scoile.

Is féidir leat Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta Ardscoil na Mara a fheiceáil mar shampla ag: <http://ardscoilnamara.ie/page/Policies/64238/Index.html>

Tá sé de phlean againn naisc chuig tuilleadh Ráiteas Beartais Inbhuanaitheachta a chur ar [leathanach gréasáin OFI go 2030](#) in am trátha.

Má tá do ráiteas foilsithe agat cheana féin, agus más mian leat é a roinnt, cuir ar an eolas muid – ESD@education.gov.ie

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Uasdátú ar an gClár Painéil Ghréine do Scoileanna – Márta 2025

Ó seoladh an chéad chéim de **Chlár PV na Scoileanna** i mí na Samhna 2023, ceadaíodh maoiniú do 1120 scoil agus deimhníodh go bhfuil níos mó ná 1,020 suiteáil críochnaithe sa Chlár, i nDún na nGall, i nGaillimh, i gCiarraí, i gCill Chainnigh, i Liatroim, i Luimneach, in Uíbh Fhailí, i bPort Láirge, i gCill Mhantáin agus i limistéar Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath.

Osclaíodh dara céim agus céim dheireanach na scéime le haghaidh iarratas ar an 11 Samhain 2024 do gach scoil incháilithe a bhí fágtha i 16 chontae – Ceatharlach, an Cabhán, Corcaigh, Baile Átha Cliath, Cill Dara, Laois, an Longfort, Lú, Maigh Eo, an Mhí, Muineachán, Ros Comáin, Sligeach, Tiobraid Árann, an Iarmhí agus Loch Garman.

Go dtí seo, léirigh beagnach 85% (2,263 scoil) de na scoileanna sin suim sa scéim, agus 97% (2188 scoil) díobh faofa go dtí seo chun iarratas a chur isteach ar mhaoiniú d'Fhótavoltachas gréine a shuiteáil ina gcuid scoileanna.

Le haghaidh níos mó eolais, féach ar: [gov.ie - Schools Photovoltaic Programme](https://gov.ie/SchoolsPhotovoltaicProgramme)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Póstaer SFI agus Bileog Eolais do Scoileanna

D'eisigh an Roinn dhá chóip de phóstaer maidir leis na **17 Sprioc Forbartha Inbhuanaithe** chuig gach scoil i mí Mheán Fómhair 2022, chomh maith le bileog eolais maidir le **Straitéis Náisiúnta na hÉireann maidir leis an Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe: OFI go 2030**, agus conas rochtain a fháil ar acmhainní do scoileanna.

Má tá cóipeanna sa bhreis den phóstaer nó an bileog eolais uait, seol ríomhphost chuig ESD@education.gov.ie.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

2. OFI Timpeall na Tíre – Uíbh Fháilí agus Ros Comáin

a. OFI i gContae Uíbh Fháilí

Tá **Comhairle Contae Uíbh Fhailí** tiomanta don inbhuanaitheacht comhshaoil a chur chun cinn trí réimse leathan de thionscnaimh atá dírithe ar institiúidí oideachais bunscoile agus meánscoile ar fud na tíre.

Tugaimid cuireadh do gach scoil páirt a ghlacadh i réimse leathan clár atá deartha chun eolas faoin timpeallacht a fheabhsú agus chun rannpháirtíocht ghníomhach a chothú i gcleachtais éiceolaíocha.

Áirítear leis na tionscnaimh:

Réitigh Nádúr-Bhunaithe- NBS EduWORLD:

Tá Comhairle Contae Uíbh Fhailí ag obair le NBS EduWORLD (Réitigh Nádúr-Bhunaithe) le tamall anuas. Tá NBS EduWORLD maoinithe ag an Aontas Eorpach agus tá sé mar aidhm acu cabhrú le Réitigh Nádúr-Bhunaithe a chomhtháthú sa chóras oideachais.

Cad atá i gceist le Réitigh Nádúr-Bhunaithe?

Is 'réitigh iad NBS atá spreagtha agus tacaíte ag an nádúr, atá cost-éifeachtúil, a sholáthraíonn tairbhí comhshaoil, sóisialta agus eacnamaíocha ag an am céanna agus a chabhraíonn le hathléimneacht a thógáil. Téann NBS chun tairbhe na bithéagsúlachta agus tacaíonn siad le raon de sheirbhísí éiceachórais.'

Beidh an fhoireann um Ghníomhú ar son na hAeráide ag comhoibriú le múinteoirí áitiúla i scoileanna in Uíbh Fhailí a rachaidh chun tairbhe go mór do mhúinteoirí agus dá scoláirí araon chun foghlaim faoin tábhacht a bhaineann le réitigh nádúr-bhunaithe agus conas a chuireann siad le comhshaoil inbhuanaithe.

Is é príomhsprioc an tionscadail ná pobal de ghairmithe réitigh nádúr-bhunaithe agus soláthraithe oideachais a éascú chun NBS a mhúineadh/ionchorprú go héifeachtach i dtimpeallacht na scolaíochta, lena gcinntítear rochtain saor in aisce agus éasca ar eolas agus acmhainní ardchaighdeáin NBS.

Déanfar an clár a rolladh amach i bpróiseas céim ar chéim le treoir agus tacaíocht leanúnach ón bhFoireann um Ghníomhú ar son na hAeráide i gComhairle Contae Uíbh Fhailí.

Ag leanúint ar aghaidh in 2025, tacófar leis an tionscnamh seo le hoideachasóirí réitigh nádúr-bhunaithe (NBS) a thabhairt isteach sa seomra ranga agus cabhrú le scoláirí na scileanna a fhorbairt chun todhchaí inbhuanaithe a thógáil.

Na Scoileanna Glasa

Clár a thugann cumhacht do scoileanna chun tabhairt faoi aistear i dtreo barr feabhais timpeallachta trí chleachtais inbhuanaithe a ghlacadh laistigh de phobal na scoile.

Seachtain SFI:

Éascaíodh Gníomhú ar son na hAeráide i gcomhar le 'Oideachas don Inbhuanaitheacht' agus Seirbhísí Leabharlainne Uíbh Fhailí ceardlanna do dhéagóirí

le linn Sheachtain SDG i Meán Fómhair 2024 le scoláirí meánscoile áitiúla. Reáchtáladh na ceardlanna i Leabharlann Thulach Mhór agus i Leabharlann Éadan Doire le linn Sheachtain na SDG. Bhí plé agus iniúchadh iontach ar ábhair thábhachtacha amhail mearfhaisean, feasacht maidir leis an gcomhshaoil agus SDGanna ina dhiaidh sin ag an dá cheardlann. Ar an iomlán, reáchtáladh agus eagraíodh breis is 25 imeacht i leabharlanna Uíbh Fhailí atá ina bpríomhpháirtithe leasmhara maidir le feasacht ar SDG a ardú le himeachtaí scoile agus poiblí araon.

Déan teagmháil le climate@offalycoco.ie chun tuilleadh a fháil amach.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. OFI i gContae Ros Comáin

Athbhliain, Glasbhealach NuaTá Glasbhealach nua díreach taobh amuigh de Bhaile Uí Fhloinn le hoscailt don phobal i gcoitinne go luath in 2025, agus oibreacha ag dul ar aghaidh go maith ar shuíomh lagphortaigh 250 acra ag Caltra Dubh, ar bhóthar Áth Eascrach amach as sráidbhaile Ros Comáin.

Arna mhaoiniú ag meascán d'airgead Just Transition ón AE agus maoiniú meaitseála áitiúil, tá coiste áitiúil (Foireann Idirthréimhse Cheantair Bhaile Uí Fhorráin) ag obair ar an tionscadal le beagnach cúig bliana anuas agus mar sin tá an lúb 3.2km, mar aon le carrchlós chun freastal ar os cionn 50 carr, le bheith réidh le húsáid san Athbhliain.

Tá na bunsraitheanna curtha in áit trasna an láithreáin don Ghlasbhealach, agus cuirfear bailchríoch deannaigh cairéil i bhfeidhm le go mbeidh sé oiriúnach do rothaithe, reathaithe, siúlóirí ócáideacha agus turasóirí araon, go háirithe iad siúd a bhfuil spéis acu sa tírdhreach uathúil bratphortach timpeall an láithreáin.

Tá an Féarbhealach mar chuid de phlean 'The Bridge Bog Loop', a bhfuil sé mar aidhm aige an féarbhealach a nascadh le sráidbhaile Bhaile Uí Fhloinn, trí chosán sábháilte trasna droichead Bhaile Uí Fhloinn, nó trí thrasrian coisithe nua a chruthú thar an tSuca.

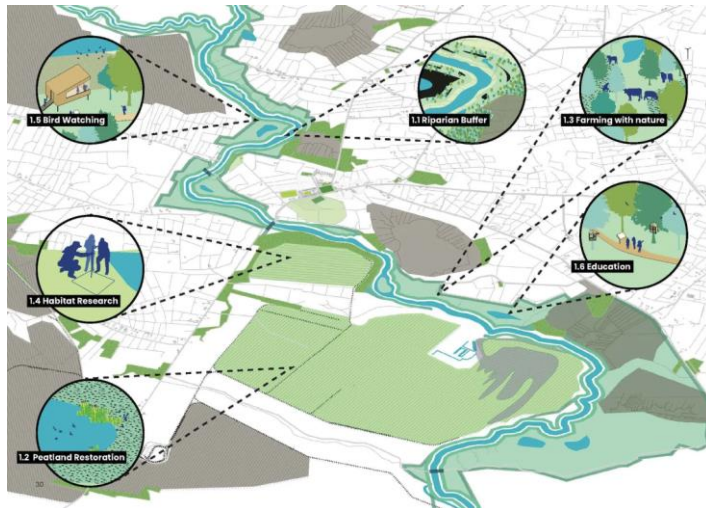
Le haghaidh tuilleadh sonraí, féach [New Greenway scheduled for New Year – Roscommon People](#)

Fís Idirthréimhse Bhaile Uí Fhorráin

Is sráidbhaile saibhir ó thaobh staire é Baile Uí Fhionáin atá trasna na teorann idir Contae Ros Comáin agus Contae na Gaillimhe, ar comhfhad ó lárionaid uirbeacha móra ar nós Baile Átha Luain, Béal Átha na Sluaighe agus Ros Comáin. Tar éis fás go suntasach mar shráidbhaile comaitéireachta san am roimh an timpiste eacnamaíoch in 2008, níor tháinig fás ar na háiseanna pobail atá ar fáil chun freastal

ar an éileamh. Tháinig brú breise le cailliúint na n-áiseanna atá ann cheana féin agus deireadh a chur de réir a chéile le baint móna a chuir fostaíocht ar fáil sa cheantar. Tá na hathruithe seo tar éis an pobal a spreagadh chun gnímh chun todhchaí nua a shamhlú don sráidbhaile. Ceann a thógann ar scéalta agus ar stair an cheantair agus a chuimsíonn an t-aistriú chuig todhchaí glas agus inbhuanaithe.

The area around Ballyforan holds important ecosystems of international relevance. In particular the zone around the River Suck has importance habitats that are protected under EU law. The area has also been strategically important since ancient times as a taxing point as people moved from East to West. The village and surroundings retain the traces of historic settlements, landscapes and buildings that all help tell the story of the village. This provides an opportunity for Ballyforan to become a destination for historic preservation and ecological restoration.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

3. Uasdátuithe Scoile

Nóta an Eagarthóra: Míle buíochas leis na scoileanna uile a sheol nuashonruithe chugainn maidir lena gcuid ngníomhaíochtaí don OFI. Tá obair iontach ar bun ar fud na tíre; ar an drochuair ní féidir linn gach aighneacht a áireamh sa Nuachtlitir OFI, ach seo dhá shampla iontacha:

a. Soilse, Ceamara, Gníomh Glas! Scannánóireacht
Inbhuanaithe ag Scoil Náisiúnta an Churraigh Bhuí, Baile Átha
Luain, Co. Ros Comáin

Tabhair ar aird: Tionscadal comhoibríoch idir 5 scoil ar fud Chontaetha Ros Comáin, an Longfoirt, Uíbh Fháilí agus Laoise a bhí sa tionscadal scannánóireachta digití agus inbhuanaitheachta.

I scoileanna ar nós Scoil Náisiúnta an Churraigh Bhuí i gContae Ros Comáin, ghlac scoláirí le cleachtais inbhuanaithe le linn an phróisis scannánóireachta. Ó ghléasanna uaschúrsáilte a úsáid don scannánú go fearas agus seiteanna a chruthú le hábhair athchúrsáilte agus nádúrtha, cuireann gach gné den tionscadal béim ar thábhacht na hinbhuanaitheachta. Mar shampla, rinneadh fearas seiftithe le húsáid a bhaint as cairtchlár, píosaí beaga éadaí, agus ábhair in-bhithmhílte, a sheasann le **SFI 13 (Gníomhú ar son na hAeráide)** trí lorg timpeallachta/ carbóin a léirithe scannán a laghdú. Foghlaimíonn scoláirí leis na cleachtais seo faoi luach na seiftiúlachta agus an tionchar a bhíonn ag a roghanna ar an domhan.

Léirítear leis an tionscnamh “Mini Motion Pictures” conas is féidir leis an oideachas an inbhuanaitheacht a chur san áireamh i dtionscadail chruthaitheacha. Tugtar isteach leis an tionscadal seo, arna thacú ag ceannairí sa tionscal digiteach ar nós Samsung Electronics and TransACT Technology Solutions, scoláirí bunscoile sa scannánóireacht agus béim á cur ar chleachtais inbhuanaithe. Cuirtear in iúl leis an tionscadal seo an cumas atá ag gléasanna uaschúrsáilte a bhfuil a seal tugtha ón Roinn Oideachais chun scannáin ar ardchaighdeán a chruthú a léiríonn conas is féidir athearraíocht a bhaint as teicneolaíocht atá caite i leataobh chun an chruthaitheacht agus an litearthacht dhigiteach a chothú. Seasann an cur chuige seo le **SFI 12 (Tomhaltas agus Táirgeadh Freagrach)** trí athúsáid acmhainní a chur chun cinn agus dramhaíl leictreonach a laghdú.

Ní hamháin gur tharraing an tionscnamh “Mini Motion Pictures” aird ag Scoil Náisiúnta an Churraigh Bhuí, spreag sé cruthaitheacht agus inbhuanaitheacht i scoileanna rannpháirtithe eile, lena n-áirítear Scoil Bhríde, Maighean Rátha i gContae Laoise, Scoil Náisiúnta Bhéal Átha Liag agus Bunscoil an Chroí Rónaofa i gContae an Longfoirt, agus Scoil Náisiúnta an Bhóthair i gContae Uíbh Fháilí. Ghlac

na scoileanna seo éiteas an chláir maidir le scannánaíocht éiceabhách, teicneolaíocht uaschúrsáilte agus cleachtais inbhuanaithe a chomhtháthú ina dtionscadail. Chuir gach scoil a léargas ar leith leis an tionscnamh, agus an cumhacht a bhaineann le hiarrachtaí comhoibríocha á gcur in iúl maidir le feasacht timpeallachta agus nuálaíocht dhigiteach a chothú i measc scoláirí.

Aiseolas ó Scoil Náisiúnta an Churrach Bhuí:

“Bhí go leor spraoi ann ag canadh le mo chairde ar theilifís an ranga.” -Rang a hAon

“Bhain mé an-taitneamh as a bheith ag obair le Lee, mar tháinig cruthaitheacht daoine chun cinn le Mini Motion Pictures.” - Rang a Ceathair

“Bhí sé iontach an drón ar bhain Lee úsáid as a fheiceáil, bhí an deis againn eagarthóireacht a dhéanamh ar phíosca scannánaíochta sa rang! Bhíomar ar an nuacht!” - Rang a Sé

Bíonn an inbhuanaitheacht san oideachas faoi bhláth i gcomhpháirtíocht idir scoileanna, rialtais áitiúla, gnóilachtaí, agus eagraíochtaí neamhbhrabúis. Cuirtear in iúl ag tionscadail chomhoibríocha, ar nós an chomhpháirtíocht idir Scoil Náisiúnta an Churrach Bhuí agus Shuttermaniac Productions ar mhaithe le scannánaíocht éiceabhách, an cumas claochlaitheach a bhaineann le bheith ag obair le chéile chun cuspóirí comhroinnte a bhaint amach. Tríd na cineálacha comhpháirtíochtaí seo a threisiú, is féidir le scoileanna taitní ón bhfíorshaol a thabhairt do dhaltaí a chuireann béim ar thábhacht na hinbhuanaitheachta.

Tá níos mó i gceist leis an rogha an inbhuanaitheacht a leabú san oideachas—tá sé riachtanach. Trína bheith ag seasamh leis na **SFlanna**, is féidir le scoileanna ról ríthábhachtach a ghlacadh maidir le dúshlán dhomhanda a phlé agus an chéad ghlúin eile a spreagadh domhan níos inbhuanaithe a chruthú. Ó bhonneagar glas go tionscadail nuálacha ar nós "Mini Motion Pictures," cuireann gach céim a ghlactar inniu le todhchaí níos gile agus níos glaise.

Is ionann an t-oideachas agus bunchloch na forbartha inbhuanaithe. Déanaimid cinnte go mbíonn seomraí ranga an lae inniu mar ghoradán ghníomhairí athraithe na todhchaí, réidh leis an athrú a threorú i dtreo todhchaí inbhuanaithe.

Thuas: Scoláirí agus múinteoirí ag Scoil Náisiúnta an Churraigh Bhuí ag taispeáint Mini Motion Pictures.

- le Rory Leonard agus Lee Williamson

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

Nóta an Eagarthóra: Comhghairdeas le gach aon duine ag Scoil Náisiúnta an Churraigh Bhuí – treise libh! Tá dearbhán One4All €500 chun tacú le tionscadail OFI ar an mbealach chugaibh!

b. OFI ag Scoil Ailbe, Tiobraid Árann

Déanann Scoláirí i Scoil Ailbhe Naofa a nDícheall an Bhithéagsúlacht a Chur Chun Cinn ina Scoil

“Tá Scoil Ailbhe Naofa, Baile Thiobraid Árann an-bhródúil as an mBithéagsúlacht agus an Inbhuanaitheacht a chur chun cinn ar fud chomhlacht na scoile. Gach bliain, déanann scoláirí Idirbhliana na scoile tionscadail chomhshaoil nua laistigh den scoil chun an Bhithéagsúlacht agus an Inbhuanaitheacht a chur chun cinn ar champas na scoile agus laistigh de phobal na scoile. Chomh maith leis sin, glacann ár scoláirí páirt ghníomhach i gClár Take 1 na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe

Rinneadh tionscadail éagsúla le blianta beaga anuas, lena n-áirítear dearadh agus tógáil ghairdín na gcéadfaí sa scoil. An coincheap a bhí taobh thiar den ghairdín ná timpeallacht gairdín a thógáil agus a phlandú chun na céadfaí a spreagadh. Tarlaíonn an spreagadh seo mar gheall ar na plandaí agus úsáid na n-ábhar a mheallann na céadfaí amhairc, éisteachta, bolaidh, blais agus tadhaill. Ní hamháin go spreagann gairdíní na gcéadfaí do scoileanna céadfaí an scoláire, ach chomh maith leis sin, cabhraíonn siad le folláine mhothúcháin agus mheabhrach sláintiúil a chur chun cinn. Thug ár scoláirí faoi leabaí ardaithe sa ghairdín a dhearadh, a thógáil, a phéinteáil agus a líonadh. Cuireadh luibheanna, torthaí agus glasraí inite sna leabaí seo. I ndiaidh sin, thug na scoláirí faoi pheargóla a thógáil mar phointí fócasacha sa ghairdín agus chuir siad plandaí cumhra ann. Ó thús an tionscadail, leanadh le gairdín na gcéadfaí a bheith faoi bhláth le plandú dúchasach, crainn torthaí, láithreacha suí agus bealaí siúil.

Mar gheall ar rath ollmhór a bhí ar thionscadal ghairdín na gcéadfaí, cuireadh tús le tionscadail bhithéagsúlachta agus chomhshaoil eile a fhorbairt laistigh den scoil a nascann go maith lenár n-obair reatha maidir le Brat Uisce na Scoileanna Glasa a bhaint amach. An aidhm atá ag an scoil ná spásanna oideachasúla a chruthú a chothaíonn grá don dúlra, agus a fhorbraíonn saineolas faoin mbithéagsúlacht agus meas ar an dúlra. Trí oideachas na bithéagsúlachta, beidh ár scoláirí ar an eolas faoi thionchar a ngníomhartha ar an timpeallacht agus an dúlra agus na neacha beo ar fad atá ina gcónaí ann san áireamh. Cabhróidh an téama bithéagsúlachta le scoláirí agus an pobal i gcoitinne a nascadh leis an timpeallacht nádúrtha agus luach don bhithéagsúlacht mórthimpeall orainn a fhorbairt.

Thóg ár ngrúpa idirbhliana reatha polathollán agus an mhianaidhm acu an tollán a úsáid chun scoláirí ar fud na scoile ar fad a chur ar an eolas faoi bharra bia a fhás, sláinte ithreach agus rothlú barr a thuiscint agus tuiscint a fhorbairt ar bhia a fhástar go háitiúil maidir le tacú le feirmeoirí na hÉireann agus an t-athrú aeráide a laghdú. Bhí páirt ag scoláirí ó thús go deireadh sa tionscadal, ó dhúshraitheanna a thochailt, go dtí an fráma a shuiteáil, leabaí ardaithe a thógáil agus a líonadh agus an struchtúr a chumhdach. Úsáidfear táirgí ón tollán ag Roinn Tís na scoile, a chabhróidh le forbairt tras-churaclaim a neartú.

Bhí an deis ag scoláirí i Scoil Ailbhe Naofa páirt a ghlacadh i réimse gníomhaíochtaí, ar nós teachíní éan a thógáil agus a shuiteáil, crainn dhúchasacha a aithint, stáisiúin

bia éan a shuiteáil, plandaí agus bleibíní atá oiriúnach do phailneoirí feithidí a chur agus a bheith ag foghlaim faoi phailneoirí agus foinsí neachtair.

Tá an t-ádh ar an scoil go bhfuil dlúth-chaidreamh oibre aici leis na **Bailte Slachtmhara Thiobraid Árann** agus tá scoláirí na hidirbhliana ag obair ar roinnt tionscnamh, lena n-áirítear piocadh bruscair ar bhonn seachtainiúil timpeall bhaile Thiobraid Árann. Tá scoláirí an-bhródúil as páirt a bheith acu ina bpobal féin agus léirítear mórtas pobail i measc na scoláirí. Thug Bailte Slachtmhara Thiobraid Árann crainn agus toir torthaí don scoil agus chuireamar iad seo mar chonair bithéagsúlachta ar thailte na scoile.

Tá pobal Scoil Ailbhe Naofa an-bhródúil as éachtaí na scoláirí maidir lena n-obair Timpeallachta agus bhuaigh grúpa scoláirí Gradam an Gharda Síochána d'Éachtaí Óige ag searmanas a bhí ar siúl i gColáiste Oiliúna an Gharda Síochána sa Teampall Mór. Cuirtear beocht san fhoghlaim le garraíodóireacht na scoile. Cuireann fás plandaí agus páirt a ghlacadh sa phróiseas garraíodóireachta le folláine leanaí a fheabhsú. Chabhraigh an gharraíodóireacht le héacht agus bród pearsanta an scoláire a fhorbairt. Tá mósáic don ghairdín á pleanáil ag scoláirí na hidirbhliana faoi láthair, chomh maith le gné uisce don chéadfa fuaime. Tá ár dtionscadal ag forbairt i gcónaí agus tá sé beartaithe go leanfar leis an bhforbairt sin sna blianta amach romhainn le cuidiú ónár gcuid scoláirí".

Nóta an Eagarthóra: Comhghairdeas le gach aon duine ag Meánscoil Ailbe, an Port Nua - treise libh! Tá dearbhán One4All €500 chun tacú le tionscadail OFI ar an mbealach chugaibh!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

4. Comórtais

a. Comórtas Ealaíne OFI

I mí Mheán Fómhair 2024, sheol an Roinn Oideachais Comórtas Ealaíne a bhí oscailte do gach bunscoil agus iar-bhunscoil chun scoláirí a spreagadh le saothar ealaíne a chruthú a dhéanann iniúchadh ar Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe faoin téama ‘Cé Chomh Tábhachtach is atá an Inbhuanaitheacht Dom’.

Ba í aidhm an chomórtais ná spreagadh a thabhairt do scoláirí smaoineamh go cruthaitheach faoin gcaoi a gcuirtear OFI i bhfeidhm ina scoil nó ina gceantar áitiúil agus feasacht a ardú ar an réimse tábhachtach sin.

Ba é Dé hAoine an 1 Samhain 2024 an dáta deiridh le haghaidh iontrálacha, agus fuarthas 115 iontráil iontacha ó scoileanna ar fud na hÉireann!

Tá na hiontrálaithe ar an ngearrliosta curtha ar an eolas agus fógrófar na buaiteoirí go luath!

Foilseofar sonraí maidir leis na buaiteoirí ar [shuíomh gréasáin OFI go 2030](#).

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Buaiteoir Chomórtas na Nuachtlitreach OFI Mhí na Nollag

An Cheist:

From highest to lowest which type of transport is the most polluting on a 10Km journey in a city?

- a. Underground b. Bus
c. Car d. Tram
e. Bicycle f. Motorbike

Carr, gluaisrothar, bus, traein faoi thalamh, tram, rothar.

Ba í Scoil Íde, Cluain Dolcáin i mBaile Átha Cliath buaiteoir Chomórtas ár Nuachtlitir OFI i mí na Nollag agus tá duais de dhearbhan One-For-All €500 ar an mbealach chun na scoile dá cuid oibre OFI. Comhghairdeas!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Nuachtlitir OFI – Comórtas Nuachtlitreach mhí an Mhárta

What proportion of the world's food is wasted or thrown away?

- a. 1/3
b. 1/6
c. 1/10

Chun cur isteach ar chomórtas nuachtlitreach OFI mhí an Mhárta 2024, tabhair freagra ar an gceist thuas agus seol d'fhreagra trí ríomhphost le 'ESD Newsletter SDG 12 Competition March 2025' nó 'Comórtas SFI 12 na Nuachtlitreach OFI mhí Mheán Fómhair 2025' i líne an ábhair mar aon le hainm do scoile chuig ESD@education.gov.ie faoi 5 r.n. Dé hAoine, an 4 Aibreán 2024.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Taispeántas na nEolaithe Óga agus na Teicneolaíochta BT 2025

Bhí an **BTYSTE 2025** ar siúl san RDS i mBaile Átha Cliath ón 8 go dtí an 11 Eanáir. Thaispeáin os cionn 4,000 dalta ó os cionn 352 scoil timpeall na hÉireann a nuálaíocht agus a gclisteacht trí na 2,069 n-iontráil tionscadail le haghaidh Thaispeántas na nEolaithe Óga agus na Teicneolaíochta BT (BTYSTE) 2025. Agus iad ag dul i ngleic le réimse ábhar a bhaineann le hEolaíocht, Teicneolaíocht, Innealtóireacht, agus Matamaitic (ETIM), rinne na 550 tionscadal atá ar an ngearrliosta ionadaíocht ar a scoileanna agus a bpobail áitiúla ag an BTYSTE i mí Eanáir 2025.

Gradam OFI na Roinne Oideachais.

Ba í Áine O'Leary ó Mheánscoil Mhuire i Maigh Chromtha buaiteoir Ghradam Speisialta OFI ag BTYSTE 2025. Ba é seo a leanas teideal thionscadal Áine: "Assessing Uptake and Impact: A study on the implementation of free lunch schemes in primary schools across Ireland".

Ag scríobh di maidir lena tionscadal, deir Áine:

"Tugadh an scéim lóin in aisce reatha isteach den chéad uair mar chlár pólótach in 2019 do 30 scoil in Éirinn. Tá sí i bhfeidhm in os cionn 2000 bunscoil ar fud na tíre

faoi láthair. Táthar ag súil go mbeidh gach bunscoil ag glacadh páirt sa scéim lóin in aisce faoi 2030 [1].

Sular cuireadh tús leis an taighde ar an gclár saor-lóin, bhí hipitéis ann go raibh tuairimí láidre ag tuismitheoirí, múinteoirí agus príomhoidí faoi ghnéithe riachtanacha an chlár, ar nós cothú, méideanna na coda, agus líon na mbreiseán a táirgeadh. Bhí sé tuartha freisin go raibh sceitimíní tosaigh na scoláirí faoi na lónta nua imithe i léig, rud a d'fhéadfadh cur le méadú ar an mbia neamh-ithe a cuireadh abhaile. Ina theannta sin, bhí sé réamh-mheasta go bhfeicfeadh roinnt tuismitheoirí, príomhoidí agus múinteoirí an tionscnamh mar chur amú airgid, ag áitiú go bhféadfaí an t-airgead a chaitheamh níos fearr chun críocha oideachais eile.

D'fhonn na hipitéisí a mheas, cruthaíodh ceithre shuirbhé chun díriú ar na catagóirí daoine a mbíonn tionchar díreach ag an scéim orthu gach lá scoile. Bhí an dá suirbhé tosaigh dírithe ar phríomhoidí agus ar an bhfoireann teagaisc. Bhí sé mar chuspóir ag na suirbhéanna seo téamaí measúnú a dhéanamh ar théamaí amhail dramhaíl, cothú, agus an gcreideann rannpháirtithe go bhfuil an scéim cost-éifeachtúil. Eisíodh an tríú suirbhé do thuismitheoirí le páistí ag freastal ar an mbunscoil. Ba é cuspóir an tsuirbhé seo féachaint an raibh deacracht ag tuismitheoirí le gnéithe áirithe den scéim agus an raibh sé ag teastáil uathu i ndáiríre dá leanbh nó dá leanaí. Dáileadh an ceistneoir deiridh ar ghrúpa daltaí bunscoile ó rang a trí go rang a sé a raibh an scéim lóin in aisce curtha chun feidhme ina gcuid scoileanna le déanaí. Dearadh an suirbhé seo lena fháil amach an raibh na leanaí ag baint sult as na lónta a tugadh, nó an raibh an sceitimíní tosaigh imithe i léig, b'fhéidir go gcaillfidh an tionscnamh tóir agus go méadófaí cur amú bia.

Tá 77.5% de thuismitheoirí thar a bheith sásta leis an méid cothaithe sna béilí a thugtar do na daltaí, de réir anailís ar shonraí an tsuirbhé. Ar a bharr sin, thuairiscigh níos lú ná leath de na tuismitheoirí gur gnách go mbíonn rudaí fágtha ag a bpáiste nó a leanaí ón gclár lóin in aisce. Thug leanaí a ghlac páirt sa staidéar meán-rátáil 3.2 as 5 don scéim. Seans gur comhartha é seo go bhfuil leanaí ag cailleadh suime sa chlár, rud a chuirfeadh san áireamh an iomarca cur amú bia a tháirgeann an clár. Tá buntáistí éagsúla ag baint leis an scéim lóin in aisce, mar is léir ón bhfíric go maíonn 72% de na páistí gur bhain siad triail as bia nua dá bharr agus go gcreideann 82.6% de thuismitheoirí gur cheart í a chur i bhfeidhm i ngach bunscoil ar fud na tíre. Ar a bharr sin, creideann 60.3% de mhúinteoirí agus de phríomhoidí go dtugann an scéim luach maith ar airgead.

De réir an eolais a bailíodh ó mo shuirbhéanna, moltar don rialtas treoirínte níos cruinne a sholáthar maidir leis an luach cothaithe a theastaíonn don lón, rogha a thabhairt do thuismitheoirí a bpáistí a chlárú isteach nó amach as an scéim agus ligean do scoláirí rogha a dhéanamh idir lón te agus fuar faoin gclár lóin in aisce"

1. Jacqueline Hogge (2024) Special report: lifting the lid on the Hot School Meals Programme. Ar fáil ag: <https://www.farmersjournal.ie/life/features/special-report-lifting-the-lid-on-the-hot-school-meals-programme-836430#:~:text=Under%20the%20programme%2C%20each%20qualifying,line%20with%20Public%20Procurement%20guidelines.>

Thuas: Oifigeach na Roinne Oideachais Karen Murtagh ag bronnadh Gradam OFI 2025 ar Áine O'Leary.

Nóta an Eagarthóra: Comhghairdeas le hÁine as a bua iontach!

Reáchtáil an Roinn Comórtais 'Gníomhartha Inbhuanaitheachta' ag a Seastán OFI ag imeacht BTYSTE agus is é Scoil Mount Anville i mBaile Átha Cliath 20 buaiteoir an chomórtais sin agus dearbhan One-for-All dar luach €500. Comhghairdeas!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Bithéagsúlacht i Scoileanna - Comórtas Nuachtlitir Mhárta

A bhuíochas do 'Bithéagsúlacht i Scoileanna' tá paca dá gComharthaí Fiadhúlra Lasmuigh do Scoileanna againn mar dhuais dar luach €375. Is féidir leat aon phacáiste de do rogha féin a roghnú.

Is uirlis iontach iad chun cabhrú le daoine óga foghlaim faoin mbithéagsúlacht atá le fáil thart ar a scoil agus tá siad deartha le bheith suite timpeall thailte na scoile le haghaidh rian dúlra spráíúil amuigh faoin aer. Tagann siad freisin le hacmhainní tacaíochta, digiteacha don seomra ranga amhail cluichí agus bileoga oibre.

Níl le déanamh agat ach an cheist seo a leanas a fhreagairt le seans a bheith agat an deis a bhuachan. Tabhair cuairt ar shuíomh gréasáin 'Bithéagsúlacht i Scoileanna' thíos. Cuardaigh tríd na pictiúir. Cad é an t-aon mhamach atá le feiceáil/sa phictiúr? <https://www.biodiversityinschools.com/outdoor-wildlife-signs.html>

Freagraí chuig ESD@education.gov.ie. Spriocdháta 5in Dé hAoine, 28 Márta. Roghnófar buaiteoirí go randamach as freagra ceart a cuireadh isteach.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Scoil um Shaoránacht Dhomhanda - Clár Físeáin Aon Nóiméad 2024 – 2025

Ar mhaith leat cuairt a thabhairt go dtí Áras an Uachtaráin le scoláirí ó do scoil áitiúil?

I mí na Bealtaine/go luath i mí an Mheithimh 2025, beidh GCS, arís, ag óstáil ócáid taispeántais náisiúnta, in Áras an Uachtaráin le Sabina Higgins agus b'fhéidir an tUachtarán Michael D Higgins i láthair. Tá GCS ag beartú 12 scoil ar fud oileán na hÉireann a roghnú chun freastal ar an ócáid. I mbliana tá GCS ag glacadh le healaín, ceol, filíocht nó ábhar cruthaitheach eile a thaispeánann do scoil ag iarraidh ár saol a dhéanamh níos fearr.

Spriocdháta NUA!

Is é 20 Aibreán /laethanta saoire scoile na Cásca an spriocdháta le haghaidh iontrálacha ar thionscadal roinnte scoile 'Fís Aon Nóiméad' na Scoile um Shaoránacht Dhomhanda. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach ar an suíomh gréasáin One-Minute. Féach ar tháb an fhíseáin: www.GlobalCitizenshipSchool.ie

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

g. Junk Kouture – Comórtais Faisin d'Iar-bhunscoileanna

Is clár nial-chostas é Junk Kouture a sholáthraíonn bealach cruthaitheach do scoileanna agus do scoláirí idir 12 agus 19 mbliana d'aois a bheith páirteach i dtionscnaimh ghníomhacha um athrú aeráide, lena gcuimsítear dóibh athrú iompraíochta marthanach a dhéanamh. An Chéad Spórt sa Domhan do Dhéagóirí Cruthaitheacha.

Tugtar le Junk Kouture dúshlán don chéad ghlúin eile de Dhearthóirí Faisin, Innealtóirí, Gníomhaithe Aeráide, Ealaíontóirí agus Taibheoirí chun couture ardleibhéil a shamhlú, a uasghrádú agus a chruthú ó dhramhaíl athchúrsáilte, sula dtaispeánfar a ndearadh agus go ndéanfaidh siad ionadaíocht ar a scoil ar stáitse ar fud an domhain. Tá na hábhair oideachais atá ar fáil d'oideachasóirí agus do scoláirí maidir le saincheisteanna inbhuanaitheachta agus geilleagair chiorclaigh á bhforbairt i gcónaí ag Junk Kouture chun cabhrú leo breathnú níos faide ná a dtionscadal Junk Kouture agus tosú ar an eolas a foghlaimíodh a chur i bhfeidhm ar gach gné dá saolta.

Faigh tuilleadh amach anseo: <https://junkkouture.com>

Más mian leat féin agus cara leat freastal ar Chraobh Junk Kouture Chathair Bhaile Átha Cliath i mí na Bealtaine seo chugainn (foilseofar sonraí maidir leis sin go luath), seol ríomhphost dar teideal 'Comórtas Junk Kouture' le d'ainm, seoladh scoile agus sonraí teagmhála chuig ESD@education.gov.ie roimh 5i.n Dé hAoine, 28 Márta, agus d'fhéadfá dhá thicéad don imeacht a bhuachan!

h. Cúnamh Éireann – Gradaim ár nDomhain

Anois ina 20ú bliain, tá Gradaim ár nDomhain mar ardán simplí agus solúbtha do dhaltaí bunscoile sa 3ú go 6ú rang agus a múinteoirí chun foghlaim faoin gcaoi a bhfuil Cúnamh Éireann, Clár Forbartha Idirnáisiúnta Rialtas na hÉireann, ag obair le comhoibrithe timpeall an domhain chun domhan níos féaráilte, níos sábháilte agus níos inbhuanaithe a chruthú trí Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe.

Soláthraítear le Gradaim ár nDomhain, agus iad ag ailíniú go héasca le curaclam na Bunscoile, deis iontach do mhúinteoirí chun scoláirí a spreagadh plé a dhéanamh ar shaoránacht domhanda, forbairt inbhuanaithe agus cóir shóisialta trí thionscnaimh chruthaitheacha agus gníomhaíochtaí seomra ranga. Dearadh an clár chun cabhrú le múinteoirí agus iad ag déileáil leis an méid atá ag teastáil ag curaclam lán. Feach **ár n-acmhainní saor in aisce réidh le húsaid** lena n-áirítear irisleabhair, físeáin agus sleamhnáin powerpoint do do scoláirí sa 3ú – 6ú rang ag <https://ourworldawards.ie/teacher-zone/lesson-plans>.

Tá scoileanna cláraithe gnóthach anois ag obair ar a n-iontrálacha ach tá am agat fós clárú agus d'iontráil a chur isteach! Féach ar níos mó sonraí ar chatagóirí molta agus conas páirt a ghlacadh <https://ourworldawards.ie/take-part/>

Is é an 28 Márta 2022 an spriocdháta. Chun ár gcomóradh 20 bliain a cheiliúradh, gheobhaidh gach iontráil póstaer SFI saor in aisce agus Teastais do na Daltaí mar aitheantas ar a rannpháirtíocht agus a gcuid oibre laistigh den GCE. Tabharfar cuireadh do scoileanna ar an ngearrliosta chuig an gCraobh Náisiúnta i mBaile Átha Cliath áit a **mbuafaidh Scoil na Bliana turas ranga!**

Tugann ár gcomhghleacaithe agus ár gcomhpháirtithe in Ionad um Chúnamh Éireann agus Global Village tacaíocht iontach do scoláirí agus do mhúinteoirí atá rannpháirteach sa chlár chun cabhrú lena dtuiscint ar na hábhair atá clúdaithe sa Chlár um Ghradaim ár nDomhain.

Thuas: Gaelscoil Eois ó Mhuineachán i gCraobh Náisiúnta 2024 nuair a chuala siad gur bhuaih siad Scoil na Bliana 2024!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

5. Cláir agus Acmhainní

a. Cláir agus Acmhainní ó ECO-UNESCO

Ceardlanna Comhshaoil i Réigiún Chorcaí

Tá ECO-UNESCO ar bís **ceardlanna comhshaoil saor in aisce** a chur ar fáil do scoileanna idir seo agus mí Aibreáin mar chuid dá dtionscadal nua pólótach réigiúnach Chathair Chorcaí, le tacaíocht ó Chomhairle Cathrach Chorcaí. Tá na seisiúin taitneamhacha seo curtha in oiriúint do dhaoine óga idir 10-25 bliana d'aois agus clúdaíonn siad raon ábhar, lena n-áirítear iad seo a leanas:

- An Bhithéagsúlacht agus an Éiceolaíocht
- Beathra Muirí
- Mearfhaisean
- Táirgeadh Bia
- Dramhaíl
- Gníomhú ar son na hAeráide
- Oiliúint Ceannaireachta do Scoláirí
- *Níos mó eolas ar na topaicí ar fáil [anseo](#)*

Tá na ceardlanna idirghníomhacha agus nasctha le hábhair amhail eolaíocht, matamaitic, agus na healaíona, ag cabhrú le daltaí an smaointeoireacht chriticiúil, muinín agus athléimneacht a thógáil agus iniúchadh á dhéanamh ar phríomhcheisteanna inbhuanaitheachta.

Tá an méid seo a leanas i gceist leis na ceardlanna:

- **90 nóiméad ar fad**
- Tugtha i **bpearsa, ar líne, nó cumaiscthe**
- Deartha le haghaidh suas le **30 scoláirí in aghaidh an tseisiúin**

Bí i dteagmháil má bhíonn aon cheisteanna agat nó cláraigh trí ríomhphost a sheoladh chuig 'bookings@ecounesco.ie'

ECO-Dens: Babhtaí Leathcheannais Ghradaim Comhshaolaithe Óga

Is iad na **ECO-Dens** na babhtaí leathcheannais **de chlár suaitheanta ECO-UNESCO', Gradaim na nGníomhaithe Timpeallachta Óga (YEA)**—clár éicighníomhaíochta uile-Éireann a chumasaíonn daoine óga idir 10-18 mbliana d'aois dul i ngleic le saincheisteanna comhshaoil. Ag na himeachtaí réigiúnacha seo, cuireann na grúpaí a gcuid tionscadal um ghníomhú ar son na haeráide i láthair painéal de shaineolaithe.

I mbliana, cuireadh os cionn **320 tionscadal** isteach ó fud fad na tíre! Beidh ECO-DENS ar siúl i mí an Mhárta ag Eastát Bhán an Aeir i mBaile Átha Cliath, an Old Cork Waterworks Experience i gCorcaigh, Óstán Galmont i nGaillimh, Ionad Fionnachtana Loch nEathach in Ard Mhacha, agus ar líne freisin.

Le haghaidh tuilleadh eolais maidir le YEA, tabhair cuairt ar www.yea.ie

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Sraith físeáin 'Know Your Nature' do mhúinteoirí –
Bithéagsúlacht i Scoileanna

Tá sraith nua físeáin dar teideal “Know Your Nature” seolta ag Bithéagsúlacht i Scoileanna 1 speiceas 1 nóiméad. 5 fhíric

Cé go bhfuil siad seo foirfe do ranganna níos sine cruthaítear iad seo go príomha do mhúinteoirí. Ó shuirbhé na bliana seo caite, fuarthas amach nár mhothaigh go leor múinteoirí muiníneach as a gcuid saineolais, cé go raibh suim láidir ag go leor acu sa bithéagsúlacht. Mar sin, is ionann na físeáin seo agus réamheolas deas, éasca agus spraíúil, fiú dóibh siúd atá drogallach roimh an dúlra!

Ár mbuíochas arís leis an Roinn Oideachais as a gcuid tacaíochta tríd an Straitéis Náisiúnta um Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe - OFI go 2030 chun an leabharlann is mó d’acmhainní bithéagsúlachta do scoileanna a chruthú.

Téigh chuig cainéal YouTube Bithéagsúlacht i Scoileanna chun an chéad bhaisc d’fhíseáin a fheiceáil:

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLKVUNzwQlebEemNQCLYQXyNpQemNU8wbZ>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise – Cláir le haghaidh Iar-Bhunscoileanna

Ag Athrú an Oideachais Inbhuanaitheachta ó Bhonn i Meánscoileanna na hÉireann

Tá an t-athrú aeráide ar cheann de na dúshláin is mó ár linne, agus tá an t-oideachas ríthábhachtach maidir le dul i ngleic leis. Sin an fáth ar seoladh *Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise* i gcomhpháirtíocht le Bord Oideachais & Oiliúna Chill Dara Chill Mhantáin, chun meánscoileanna na hÉireann a chumasú leis an eolas agus leis na huirlisí is gá chun fíor-athrú a chothú. Ónar seoladh é in 2021, tá os cionn 9,000 scoláirí agus oideachasóirí rannpháirteach sa chlár, ag spreagadh tuiscint dhomhain ar dhúshláin chomhshaoil agus ag spreagadh gníomhaíocht chomhchoiteann.

Cur Chuige Praiteiciúil maidir leis an Athrú Aeráide

Díríonn an clár *Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise* ar phríomhábhair inbhuanaitheachta: athrú aeráide, bainistiú dramhaíola, caomhnú uisce, éifeachtúlacht fuinnimh, an bhithéagsúlacht, agus ceartas aeráide - agus béim á leagan ar réitigh phraiticiúla is féidir le scoláirí agus le scoileanna a chur i bhfeidhm. Is clár speisialta é mar gheall ar a chothromaíocht na teorice agus an fhoghlaím phraiticiúil, a spreagann na scoláirí chun smaoineamh go domhanda agus iad ag gníomhú go háitiúil. Tá ceangal idir gach ceacht agus Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFI) na Náisiún Aontaithe.

Foghlaímíonn scoláirí conas lorg carbóin a ríomh, úsáid fuinnimh a mheas, agus teacht ar straitéisí laghdaithe dramhaíola tríd an tobsmaointeoireacht. Áirítear sa chlár freisin banc láidir gníomhaíochta, a spreagann rannpháirtíocht chruthaitheach sna seomraí ranga. Idir an dá linn, tá múinteoirí armtha le hacmhainní chun inbhuanaitheacht a fhí isteach gan uaim ina gcuid ceachtanna, ag cuidiú le hathrú fadtéarmach a neadú sa chóras oideachais.

Tionchar Timpeall na hÉireann

Níl an clár faoi smaointe amháin; ach faoi thorthaí freisin. Seo an méid atá bainte amach aige go dtí seo:

Líon na scoileanna a ghlac páirt: Ghlac os cionn 200 meánscoil páirt ó bhí 2021 ann.

Líon na nDaltaí a Sroicheadh: Tá ceachtanna curtha i gcrích ag breis is 9,000 scoláirí faoi dheireadh 2024, agus na scoileanna acu chun fíor-athruithe a dhéanamh ina gcuid tithe agus ina gcuid pobal.

Oiliúint do Mhúinteoirí: Chuir os cionn 150 múinteoirí an clár chun feidhme ina gcuid seomraí ranga, ag baint úsáid as acmhainní réidh lena seachadadh chun inbhuanaitheacht a mhúineadh go muiníneach ina gcuid seomraí ranga gan gá le hoiliúint bhreise.

Léiríonn an t-aiseolas ó na scoileanna a ghlac páirt tionchar an chlár:

Laghdú Fónais: Braitheann breis agus 95% de scoláirí go dtuigeann siad níos fearr an tábhacht a bhaineann le laghdú fónais.

Ag Ardú Feasachta: Bhraith 80% de na scoláirí a ghlac páirt go bhféadfaidís an méid a d'fhoghlaím siad sna ceachtanna a mhúineadh do dhaoine eile.

Aistrithe Dearcaidh: Léiríonn suirbhéanna go mbraitheann breis agus 70% de scoláirí go bhfuil siad in ann an méid a d'fhoghlaím siad agus an cúrsa a chur i bhfeidhm agus gur chabhraigh an cúrsa leo athruithe a dhéanamh ar a stíleanna maireachtála.

An Méid a Deir Múinteoirí agus Scoláirí

Is iad na daoine a ghlac páirt a dhéanann an cur síos is fearr ar thionchar an chlár:

"Cheap mé go raibh an clár tairbheach tríd an bhféinmhachnamh, rannpháirtíocht ghníomhach i dtascanna sa bhaile agus ar scoil a spreagadh. Leis an gclár, soláthraítear naisc úsáideacha, taispeántais agus bileoga oibre do gach modúl den

chlár. Bíonn Foireann FSG i gcónaí tacúil agus i láthair le haghaidh tuilleadh comhairle agus aiseolais agus iad ag tuiscint na mbrúnna ama atá ar mhúinteoirí." – Múinteoir ó scoil atá rannpháirteach sa chlár.

"Bhain mé taitneamh as níos mó a fhoghlaim faoi conas is féidir liom an bealach a ngníomhaím a athrú, conas agus cad is féidir liom a dhéanamh chun cabhrú leis an bpláinéad, agus conas cabhrú le daoine eile a thuiscint." – Dalta ón Idirbhliain.

Lán-Mhaoinithe, Lán-Chuimsitheach

Ní bheadh éachtaí an chlár indéanta gan tacaíocht ó KWETB. Leis an maoiniú uathu, cuireadh ar chumas na scoileanna rochtain a fháil ar an gclár saor in aisce, rud a chuir deireadh le bacainní airgeadais ar an rannpháirtíocht. Cinntítear leis an maoiniú sin go mbaineann scoileanna i gceantair uirbeacha agus thuaithe araon leas comhionann as an gclár, ag cur ionchuimsitheacht agus cothromas chun cinn in oideachas inbhuanaitheachta.

Cén chéad rud eile atá ann do Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise?

Agus muid ag druidim i dtreo 2025, tá *Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise* réidh chun a thionchar a mhéadú ar fud na hÉireann. Maoiníodh an clár go heisiach i gCill Dara agus i gCill Mhantáin roimhe seo, agus beidh sé maoinithe go hiomlán anois ar fud na tíre, lena dtabharfar an deis do scoileanna ar fud na tíre leas a bhaint as a gcur chuige i leith oideachas inbhuanaitheachta.

Chun tacú leis an leathnú seo, tá [Acadamh Inbhuanaitheachta na nOideachasóirí](#), tugtha isteach againn freisin, tionscnamh ceannródaíoch atá deartha chun cumhacht a thabhairt do mhúinteoirí Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI) a sheachadadh go muiníneach. Cuireann an t-acadamh seo an t-eolas, na hacmhainní agus na scileanna a theastaíonn ar fáil d'oideachasóirí chun athrú bríoch a spreagadh ina gcuid seomraí ranga, ina gcuid scoileanna agus ina gcuid pobal.

Tá an comhoibriú mar bhunchloch ag rath an chlár i gcónaí. Trí oibriú go dlúth le comhairleoirí áitiúla, le gnólaigh áitiúla, agus le heagraíochtaí comhshaoil, tá sé mar aidhm againn a chinntiú ní hamháin go sroichfidh an clár níos mó scoileanna ach go dtabharfaidh sé aghaidh freisin ar na dúshláin inbhuanaitheachta uathúla atá ag réigiúin éagsúla.

Le maoiniú ar bhonn náisiúnta agus le líonra méadaitheach d'oideachasóirí paiseanta, tá níos mó i gceist le *Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise* ná clár – is gluaiseacht é le haghaidh athruithe comhshaoil agus oideachais marthanacha.

An Tábhacht a Bhaineann le OFI

Cruthaíonn rath *Ag Tógáil Todhchaí Níos Glaise* cumhacht chlaohlaitheach an Oideachais don Fhorbairt Inbhuanaithe. Ní bhaineann sé le heolas a chur ar na saincheisteanna amháin; is éard atá i gceist leis na huirlisí a thabhairt do dhaoine aonair chun iad a réiteach. Trí ailiú le gealltanais na hÉireann do na SFIIna, tá an clár seo ag tógáil glúin de lucht déanta athruithe atá réidh chun sinn a threorú i dtreo todhchaí níos inbhuanaithe.

www.fiftyshadesgreener.ie

d. Ionad um Chúnamh Éireann - Ceardlanna agus Acmhainní do Bhunscoileanna

Irish Aid

An Roinn Gnóthaí Eachtracha agus Trádála
Department of Foreign Affairs and Trade

Cuireann Ionad um Chúnamh Éireann ceardlanna agus acmhainní saor in aisce ar fáil do bhunscoileanna agus d'iar-bhunscoileanna chun cabhrú le scoláirí naisc dhomhanda a thuiscint. Foghlaimeoidh scoláirí trí chluichí agus gníomhaíochtaí idirghníomhacha faoi obair Chúnamh Éireann, faoi chlár forbartha idirnáisiúnta Rialtas na hÉireann, ar fud an domhain, agus faoin gcaoi a bhfuil Éire ag obair chun cabhrú le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na NA a bhaint amach.

“Cheap mé go raibh sé go hiontach. Fuair na páistí léiriú iontach. D'fhoghlaim siad go leor faoi Chúnamh Éireann agus na Spriocanna Domhanda. Tá raon páistí againn ó chúlraí éagsúla, ó thíortha éagsúla agus ó chultúir éagsúla. Mhothaigh go leor acu go raibh ionadaíocht acu i rith na ceardlainne agus gur fhoghlaim siad beagán níos mó faoina gcultúir agus faoina dtíortha fiú. Mholfainn an cheardlann seo go láidir do gach scoil.”

- ETNS Theach na

Giúise

Tá ceardlanna oiriúnach do scoláirí bunscoile ó rang 3-6, agus do gach scoláire iar-bhunscoile. Tá an t-ionad lonnaithe i lár chathair Bhaile Átha Cliath, ach tá ceardlanna for-rochtana á gcur ar fáil ag Chúnamh Éireann i gceantar na Gaillimhe faoi láthair. Tá ceardlanna beo ar líne do scoláirí agus ceardlanna ar fáil anois as Gaeilge freisin.

Ceardlanna Bunscoile – Foghlaimeoidh Scoláirí ó rang 3 – 6 faoi chuid de na tíortha a fhaigheann tacaíocht ó Chúnamh Éireann ar fud an domhain. Cuirfear iad ar an eolas maidir leis na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe trínár gcluiche cláir ollmhór, tráth na gceist agus gníomhaíochtaí. Gheobhaidh siad seans triail a bhaint as drumáí djembe larthar na hAfraice fiú. Foghlaimeoidh daltaí freisin conas is féidir leo cur isteach ar na Dámhachtainí Ár nDomhain, d'fhonn leanúint lena gcuid foghlama sa seomra ranga agus b'fhéidir duais a bhuachan dá scoil. Tá níos mó sonraí maidir leis na gradaim ar fáil ag www.ourworldawards.ie

Ceardlanna Iar-bhunscoile - Tá ceardlanna oiriúnach don tSraith Shóisearach, don Idirbhliain, don OSSP agus don Tíreolaíocht sa tSraith Shinsearach, don Eacnamaíocht Bhaile, don Chreideamh agus don Pholaitíocht agus don tSochaí. Tá

ceardlanna oscailte do ranganna na hArdteistiméireachta Feidhmí agus Ghairmchlár na hArdteistiméireachta. Foghlaimeoidh scoláirí faoi obair Chúnamh Éireann ar fud an domhain, le fócas faoi leith ar chomhpháirtíocht Chúnamh Éireann leis an tSaimbia. Trí fhíseáin, chluichí agus thráth na gceist beidh na daltaí ag foghlaim faoi na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe.

Déan teagmháil le hIonad um Chúnamh Éireann trí ríomhphost ag irishaidcentre@stand.ie le haghaidh tuilleadh eolais nó [líon amach an fhoirm áirithinte](#) chun áirithint a dhéanamh.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Clár OFI NUA don Idirbhliain

Tá clár nua 13 seachtaine do scoláirí na hIdirbhliana forbartha ag Gráinne McKeever, múinteoir ealaíne a bhfuil an-suim aici san inbhuanaitheacht, le cabhair ó dheontas OFI ón Roinn Oideachais.

Leagann an clár '**Ceannaireacht don Fhorbairt Inbhuanaithe**' béim ar an inbhuanaitheacht i dtionscal an fhaisin. Aithnítear an cúrsa freisin mar chuid de Ghradam Gaisce má thugtar faoi mar ghníomhaíocht seach-churaclaim é, ach is féidir é a dhéanamh freisin mar mhodúl Idirbhliana laistigh den churaclam. Tá leabhrán oibre cuimsitheach saor in aisce ar fáil mar chuid den chlár, ina bhfuil caibidlí gairide ar an ngeilleagar ciorclach, ar fhaisean gasta etc. Tá gné tionscadail ghníomhaíochta ag baint leis an gcúrsa seo freisin, ina spreagtar daltaí chun siopa babhtála aníos a óstáil ina scoil, ag bailiú deonacháin éadaí do dhaltaí nó ag obair le chéile le siopaí carthanachta áitiúla chun éadaí a dhíol ar a son. Tá éagsúlacht d'acmhainní breise ag cúl an leabhair, gearrthóga ó YouTube agus suíomhanna gréasáin le fiosrú do dhaltaí.

Tá an cúrsa á rolladh amach i láthair na huaire i ndeich scoil agus ba mhaith linn fáilte a chur roimh scoileanna eile páirt a ghlacadh ann, tá líon teoranta acmhainní saor in aisce againn le cur ar fáil do scoileanna sula mbeidh ar scoláirí na hIdirbhliana íoc as na leabhráin.

Cuirtear oiliúint agus tacaíocht ar líne saor in aisce ar fáil do mhúinteoirí agus is féidir ceistanna maidir leis an gcúrsa a chur ar ríomhphost chuig:

grainnemckeever@lucancc.ie

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

f. Scoileanna Domhanda WorldWise – Ag Déanamh Nasc Áitiúil go Nasc Domhanda ag Rosary College, Baile Átha Cliath

“Bhraith mé i gcónaí nach bhfuil mórán pribhléide agam. Ach d’athraigh [an pháirt a ghlac mé in Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda] an chaoi a bhreathnaím ar chúrsaí go hiomlán. Níl uisce reatha ag daoine in áiteanna áirithe, agus táimse anseo ag gearán nach bhfuil luchtairé gutháin agam.”

- Kate Rock, scoláire ón gCúigiú Bliain

Teastaíonn radharc fada agus gearr, ó thaobh ama agus spáis de, le forbairt inbhuanaithe. Tá sé ríthábhachtach a thuiscint gur féidir le gníomhaíochtaí áitiúla tionchar domhanda a bheith acu, agus a mhalairt, chun saoránaigh dhomhanda atá freagrach, atruacha a thógáil. Ag Rosary College i mBaile Átha Cliath, tá scoláirí iar-bhunscoile agus múinteoirí ag fiosrú na nasc seo idir a saol féin agus an domhan mór, le tacaíocht ó dheontas agus oiliúint ó Scoileanna Domhanda WorldWise*.

Rinne scoláirí an ranga OSSP sa dara bhliain suirbhé ar roghanna faisin an bhliainghrúpa agus ansin rinne siad taighde ar an tionchar a bhíonn ag tomhaltachas an Domhain Thuaidh ar oibrithe sa Domhan Theas. Rinne siad comparáid idir an pá agus coinníollacha oibre i monarchana an Domhain Theas agus iad sin in Éirinn. Mar fhreagra, rinne siad éadaí as ábhair athchúrsáilte. An téarma seo tá feachtas ‘Ná Ceannaigh’ á reáchtáil acu chun tomhaltas a laghdú ar fud na scoile.

Bhain scoláirí na hArdteistiméireachta Feidhmí úsáid as gairdín na scoile chun dramhaíl bia áitiúil a ghearradh agus chun iniúchadh a dhéanamh ar chórais dramhaíola domhanda. Rinne siad taifead ar a gcuid dramhaíola, athchúrsála agus múirínithe uile ar feadh seachtaine. Tar éis dóibh taighde a dhéanamh ar a fhada a thaistealaíonn a gcuid bia, chruthaigh siad léarscáil an domhain a thaispeánann na mílte bia.

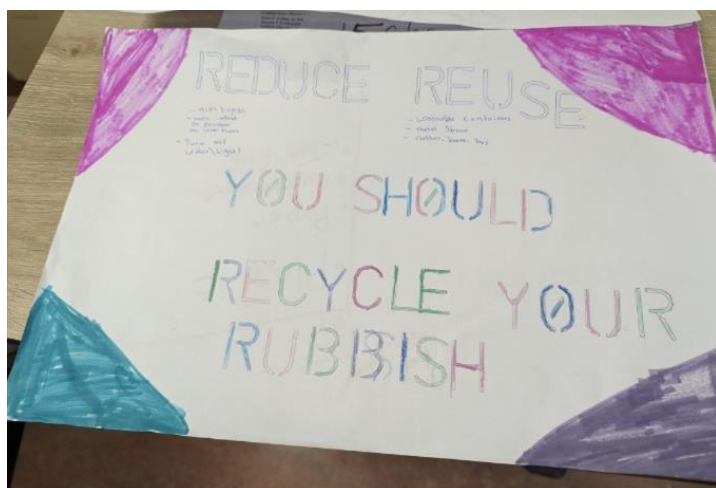
Tá iniúchadh déanta ag scoláirí san Idirbhliain agus sa Chúigiú Bliain ar chailteanas bithéagsúlachta domhanda agus ar an tionchar éagothrom orthu siúd sa Domhan

Theas. Rinne siad iniúcháireacht ar ghairdín na scoile chun a bhitheagsúlacht a thomhas, agus rinne siad taighde ar na buntáistí a bhaineann le gach planda agus feithidí, go háitiúil agus go domhanda. Leis an Múinteoir Eacnamaíochta Baile, réitigh siad béiltí don fhoireann agus do na scoláirí ó tháirgí an ghairdín chun dlús a chur faoin inbhuanaitheacht agus chun gearradh siar ar dhramhaíl bia.

Feiceann Grace McDermott agus Donna Mullen, an bheirt mhúinteoirí atá i gceannas ar Oideachas Saoránachta Domhanda (GCE) sa scoil, mar atá na scoláirí ag cothú freagracht agus comhbhá don domhan mór. 'Tá sé chomh tábhachtach go mbeadh caidreamh maith ag [ár gcuid scoláirí] lena chéile agus go bhfoghlaimeoidimid cad is féidir linn a dhéanamh i mBaile Átha Cliath, in Éirinn agus ar fud an domhain chun fadhbanna domhanda a réiteach,' a deir Grace. 'Bíonn na scoláirí ag múineadh a dtuismitheoirí agus is breá leo a bheith páirteach.'

Tugann Donna faoi deara 'Is ionann ár gcuid daltaí agus an Todhchaí. Is iad na ceannairí agus na cinnteoirí a bheidh iontu, agus mar sin teastaíonn sochaí eolasach agus ghníomhach uainn. Déanann GCE an dá rud sin. Cuireann sé oideachas ar ár scoláirí chun go mbeidh siad in ann fadhbanna a réiteach agus gníomh a thógáil. Fásann siad aníos leis an eolas go bhfuil an domhan níos mó ná Cromghlinn. Agus leis sin tagann an fhreagracht gníomhú mar shaoránaigh an domhain.'

*Is é *Scoileanna Domhanda WorldWise (WWGS)* de chuid Chúnamh Éireann clár náisiúnta um Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda (GCE) na hÉireann do shuíomhanna iar-bhunscoile. Féach <https://www.worldwiseschools.ie/>

Thuas: Póstaer le Rosary College, Baile Átha Cliath

g. Sráidbhaile Domhanda – Clár do Bhunscoileanna

Bí an t-athrú agus cuidigh linn na céad Saoránaigh Dhomhanda eile a thógáil

Is clár Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda é **Global Village** le haghaidh bunscoileanna in Éirinn. Tá sé mar aidhm aige tacú le saoránaigh ghníomhacha domhanda a dhéanamh de scoláirí bunscoile, agus iad tiomanta do dhomhan níos cothroime agus níos inbhuanaithe a chothú.

Ag plé le múinteoirí agus le pobail scoile, tá Global Village ag obair chun freastal, cáilíocht, inrochtaineacht agus éifeachtacht GCE i mbunscoileanna a mhéadú. Tá sé mar aidhm ag Global Village é sin a dhéanamh trí thaighde, trí fhoghlaim agus trí naisc a bhunú le príomhpháirtithe leasmhara sna hearnálacha GCE agus Bunoidreachais.

Le freastal, cáilíocht, inrochtaineacht agus éifeachtúlacht mhéadaithe an GCE in earnáil na bunscolaíochta in Éirinn, tacaíonn an clár le hoideachasóirí agus le daltaí bunscoile ar fud na hÉireann tuiscint níos doimhne a fhorbairt ar an domhan ina mairimid.

Deir Elisha Kelly, Bainisteoir an Chláir Global Village an méid seo:

“Mar phróiseas gníomhach agus cruthaitheach oideachais, éascaíonn GCE smaointeoireacht chriticiúil agus tugann sé dúshlán do dhearchthaí agus do steiréitíopaí. Tacaíonn sé le foghlaimoirí, ar bhealaí atá oiriúnach dá n-aois, naisc a dhéanamh idir a saol féin agus ceisteanna idirnáisiúnta an cheartais shóisialta.

Spreagann sé comhbhá, dóchas, machnamh, rannpháirtíocht, comhoibriú, agus gníomh ar son an cheartais agus athrú dearfach.”

Míníonn Elisha:

“Baineann an tOideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda le cách. “Trí ghníomhaíochtaí atá oiriúnach don aois agus don chomhthéacs, déanann foghlaimoirí machnamh, anailís chriticiúil ar théamaí domhanda agus gníomh a dhéanamh orthu. Tá an tOideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda ábhartha i

leith go leor gnéithe de shaol duine. Bíonn tionchar ag ról éagsúla a imríonn duine, agus timpeallachtaí éagsúla a mbíonn baint acu leo ar an gclár”

Faigh amach níos mó ag <https://globalvillageschools.ie> nó seol ríomhphost chuig info@globalvillageschools.ie chun a fháil amach conas is féidir le do scoil páirt a ghlacadh san Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda.

Is comhpháirtíocht straitéiseach é Global Village idir Cúnamh Éireann sa Roinn Gnóthaí Eachtracha, agus cuibhreannas de chuid Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath (OCBÁC), Cumann Múinteoirí Éireann, Líonra Príomhoidí Bunscoile na hÉireann (LPBÉ) agus Trócaire.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

h. Burrenbeo – Seimineáir Ghréasáin

burrenb^{eo}trust
connecting people and place

Teideal: Seoda Cultúrtha a Nochtadh i Do Phobal

Éascaitheoir: An Dr Áine Bird, Burrenbeo

Dáta: An 5 Márta, 2025

Fad: 50 nóimead

Cur síos:

Nocht acmhainn shaibhir na hoidhreacht cultúrtha i do theagasc! Tá an seisiún seo deartha chun múinteoirí a spreagadh agus a spreagadh le straitéisí cruthaitheacha, acmhainní réidh le húsáid, agus smaointe gníomhaíochta chun oidhreacht chultúrtha a iniúchadh lena scoláirí. Léim isteach sna scéalta agus sna traidisiúin a shainíonn féiniúlacht do phobail áitiúil, faigh amach ar bhealaí praiticiúla chun oidhreacht chultúrtha a chomhtháthú isteach i do churaclam, spreag fiosracht na scoláirí, agus cothaigh nasc níos doimhne lena dtimpeallacht. Déan an t-am atá thart a chlaohlú ina uirlis chumhachtach le haghaidh eispéiris foghlama a bhfuil brí leo i do sheomra ranga.

Teideal: D'Oidhreacht Thógtha Áitiúil a Fháil Amach

Éascaitheoir: Mary Dillon, Burrenbeo

Dáta: An 12 Márta, 2025

Fad: 50 nóimead

Cur síos: Tá sé deartha chun múinteoirí a chumasú leis na huirlisí agus na hacmhainní chun stair áitiúil agus seandálaíocht a thabhairt isteach sa seomra ranga. Faigh amach na scéalta taobh thiar de na seoda stairiúla agus ailtireachta in aice le do scoil agus spreag na daltaí chun nascadh leis an am atá thart trí shamplaí follasacha, áitiúla. Tabhair an stair chun solais agus cuidigh le scoláirí nasc níos láidre a chruthú lena n-Áit áitiúil.

Le haghaidh níos mó eolais, déan teagmháil le mary@burrenbeo.com

6. FGL

a. Oide - Nuashonruithe OFI

Tacaíocht Oide maidir leis an Ráiteas um Chlár na hIdirbhliana

Tugann clár na hIdirbhliana deiseanna do scoláirí tuiscint agus feasacht a fhorbairt ar ábhair imní sibhialta agus pobail, á spreagadh chun cur chuige níos gníomhaí agus níos trócaireach a ghlacadh i leith na saoránachta. Múintear scileanna rannpháirtíochta do na scoláirí d'fhonn domhan níos inbhuanaithe a chothú. Leagtar amach i réasúnaíocht an [Ráitis nua Chlár na hIdirbhliana](#) an tábhacht a bhaineann le saol inbhuanaithe ar fud an domhain, agus tá gné an scoláire: *Rannpháirtíocht*

Phoiblí agus Pobail ar cheann de na bunsraitheanna do dhearadh chlár na hIdirbhliana na scoile.

Tugann an gné sin an scoláire treoir maidir le conas is féidir le scoláirí cur le pobail, le scoileanna agus leis an tsochaí ar bhealach dearfach. I measc a gcuid foghlama bíonn gníomh freagrach agus a gcearta a fheidhmiú go háitiúil, go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta ar bhealaí inbhuanaithe eiticiúla. In eispéireas scoláire amháin den sórt sin bíonn *‘gníomh bríoch ar son domhan níos inbhuanaithe’* (CNCM, 2024, lch.14).

Chun tacú le tabhairt isteach an Ráitis um Chlár na hIdirbhliana (TYPs) nua i scoileanna i Meán Fómhair 2025, tá Oide ag tairiscint eispéiris fhoghlama gairmiúla agus acmhainní chun tacú le ceannairí scoile, Comhordaitheoirí Idirbhliana agus múinteoirí agus iad ag críochnú an iniúchta ar an Idirbhliain ina gcuid scoileanna mar ullmhúchán do thabhairt isteach an TYPs i Meán Fómhair 2025. I measc na n-eispéiris fhoghlama gairmiúla sin tá seimineár gréasáin, eispéiris foghlama gairmiúla lae iomlán do cheannairí scoile agus Comhordaitheoirí na hIdirbhliana, imeachtaí comhoibríocha ar líne do Chomhordaitheoirí na hIdirbhliana, agus seimineáir agus ceardlanna ar líne do mhúinteoirí, chomh maith le tacaíocht Idirbhliana a chuirtear ar fáil le linn lá foghlama gairmiúla scoile uile d’athfhorbairt na Sraithe Sinsearaí sa scoil. Is féidir teacht ar na hábhair agus na hacmhainní foghlama gairmiúla ábhartha ar an roinn [Tacaíocht Clár don Idirbhliain](#) ar [www.oide.ie](#).

Leanfar le tairiscint Oide le haghaidh foghlaim ghairmiúil chun tacú leis an Idirbhliain sna blianta atá amach romhainn agus is féidir nuashonruithe leanúnacha a fháil trí d’ainm a chur ar [Liosta Seoltaí Idirbhliana Iar-Bhunscoileanna Oide](#).

Oide agus GLG: Ceannairí don Todhchaí – Clár don Idirbhliain

Comhthionscnamh de chuid Oide agus CLG is ea ‘Ceannairí don Todhchaí – Clár don Idirbhliain’. Cuireadh ar bun in 2016 é agus tá sé ar cheann de na cláir Idirbhliana is mó sa stát anois agus níos mó ná 320 scoil páirteach ann le linn na scoilbhliana reatha 2024/2025.

Cuimsítear sa chlár traschuraclaim sin sraith de mhodúil atá deartha chun aibíocht, tionscnamh, freagracht agus scileanna ceannaireachta a spreagadh i measc scoláirí. Mar chlár ceannaireachta, tugann sé an t-eolas agus na scileanna do na scoláirí chun tacú le gach ról a theastaíonn chun imeachtaí na gCluichí Gaelacha a eagrú ar bhealach éifeachtach. Mar chuid den chlár, tugtar dúshlán do na scoláirí imeachtaí ar an bpáirc agus lasmuigh den pháirc a eagrú agus a réachtáil ina scoileanna, ina gclubanna agus ina bpobail.

I measc na modúl atá ar fáil do scoileanna atá páirteach i gClár na gCeannairí don Todhchaí tá modúl ar *inbhuanaitheacht*. Dearadh an modúl lena ailíniú le Clár na gClubanna Glasa de chuid an CLG, ina dtugann CLG tacaíocht do Spriocanna

Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe, agus go háirithe SFI 3 (Sláinte Mhaith agus Dea-bhail), SFI 4 (Oideachas ar Ardchaighdeán), SFI 15 (Beathra ar Talamh) agus SDG 17 (Comhpháirtíochtaí do na Spriocanna). Tá sé mar aidhm leis an tionscnamh seo clubanna CLG a athrú go hionaid inbhuanaitheachta ina bpobail, rud a leathnóidh a dtionchar dearfach thar na buntáistí fisiceacha a bhaineann leo siúd a imríonn na Cluichí Gaelacha.

Agus an cumas comhpháirtíochtaí a chothú á léiriú aige, is comhoibriú é Clár na gClubanna Glasa leis an gCumann Lucht Bainistíochta Contae agus Cathrach (CCMA) agus na hOifigí Réigiúnacha um Ghníomhú ar son na hAeráide (CAROnna) a dhéanann ionadaíocht thar ceann earnáil na n-údarás áitiúil. Bunaíodh comhpháirtíochtaí foirmiúla le saineagraíochtaí thar chúig théama gníomhaíochta: Fuinneamh (SEAI), Dramhaíl (Údaráis Réigiúnacha Dramhaíola), Uisce (Uisce Éireann, LAWPro), Bithéagsúlacht (Ionad Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta) agus Taisteal agus Iompar (an tÚdarás Náisiúnta Iompair).

I modúl inbhuanaitheachta chlár na gCeannairí don Todhchaí, baintear leas as an saineolas sin chun ocht gceacht ábhair agus gníomhaíochtaí a sholáthar ina gclúdaítear SFIanna na Náisiún Aontaithe, Clár na gClubanna Glasa de chuid CLG, agus na cúig réimse théamacha seo a leanas: Fuinneamh, Dramhaíl, Uisce, Bithéagsúlacht agus Iompar. Tá tuiscint ar an ngá atá le deiseanna a sholáthar do dhaoine óga chun bheith páirteach i saol sibhialta a scoileanna agus a bpobal mar bhonn faoin modúl, agus prionsabail an oideachais um fhorbairt inbhuanaithe á n-úsáid. Tá na gníomhaíochtaí agus tasc dheireadh an modúil deartha chun deis a thabhairt do na scoláirí a gcuid oibre a chur chun cinn agus cur isteach ar an gGradam Comhshaolaí Óg de chuid Eco-Unesco.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Geo-eolaíocht do Chúrsa FGL Mhúinteoirí na hArdteistiméireachta

Acmhainní Geo-Eolaíochta Nua-Eisithe arna gComhchruthú ag Múinteoirí agus Geo-eolaithe

Tá cuid den chlár 'Get into Geoscience', an clár FGL "Geo-eolaíocht do Mhúinteoirí na hArdteistiméireachta" ina thionscnamh seanbhunaithe lena nasctar oideoirí le

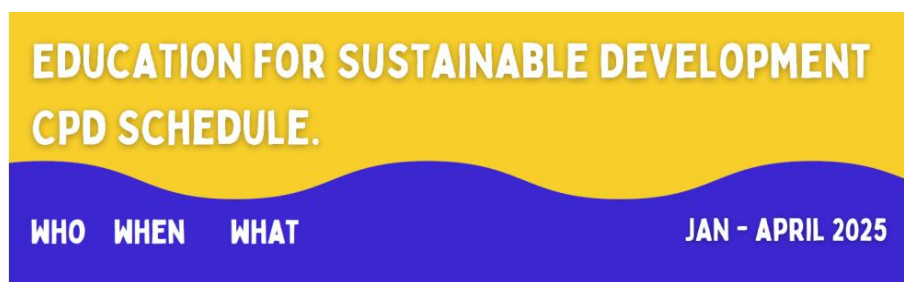
geo-eolaithe atá ag cleachtadh. Le chéile, comhchruthaítear acmhainní teagaisc nuálacha dírithe ar an gcuraclam. Agus an clár ina cheathrú bliain anois, chuidigh sé le múinteoirí muinín a chothú maidir le príomhábhair gheo-eolaíochta a theagasc agus ábhair réidh don seomra ranga agus don taobh amuigh atá saincheaptha do churaclam na hÉireann á soláthar dóibh.

Tá ríméad orainn eisiúint acmhainní teagaisc geo-eolaíochta nua arna gcomhchruthú tríd an tionscnamh comhoibríoch seo a fhógairt. Arna fhorbairt ag múinteoirí agus ag geo-eolaithe ag obair le chéile, cinntítear leis na hábhair sin beachtas agus ábharthacht don taighde reatha ar gheolaíocht, agus iad fós praiticiúil agus inrochtana lena n-úsáid sa seomra ranga. Clúdaítear sna hacmhainní nua ábhair ríthábhachtacha amhail creimeadh cóstaí, ról na móna atá ag athrú, agus radóin, rud a sholáthraíonn ábhar mealltach taighde-bhunaithe atá deartha chun tacú le teagasc na hArdteistiméireachta agus, i gcásanna áirithe, teagasc na hIdirbhliana. Tá na hacmhainní sin curtha in oiriúint don Tíreolaíocht agus don ábhar Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe a tugadh isteach le déanaí.

Is féidir le múinteoirí a bhfuil suim acu i rochtain a fháil ar na hacmhainní nua sin nó páirt a ghlacadh i ndeiseanna FGL amach anseo tuilleadh eolais a fháil ag www.getintogeoscience.com/. Tá an clár FGL go hiomlán saor in aisce agus bíonn sé ar siúl thar sé thráthnóna in aghaidh na bliana idir mí Mheán Fómhair agus mí na Nollag. Tá sé á reáchtáil ag [iCRAG](#), [Ionad Taighde na hÉireann do Gheo-Eolaíochtaí Feidhmeacha](#) agus [Suirbhéireacht Gheolaíochta Éireann](#). Bígí linn chun an gheo-eolaíocht cheannródaíoch a thabhairt isteach sna seomraí ranga agus sna turais allamuigh ar fud na hÉireann!

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Lárionaid Tacáíochta Oideachais na hÉireann – Clár FGL an Earraigh

Tá liosta de chúrsaí ESCI ó mhí Eanáir go mí Aibreáin 2025 ar fáil anois ag:

[FGL Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe ESCI Earrach 2025.pdf](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Sceideal FGL OFI ISSN – An tEarrach 2025

Glac páirt i Seisiún Spreagúil FGL an Earraigh de chuid ISSN!

Tá an ISSN, i gcomhar le saineolaithe ar fud na hÉireann, thar a bheith sásta sceideal FGL nua agus dinimiciúil a chur i láthair atá in oiriúint do riachtanais na múinteoirí. Soláthraítear leis na seisiúin léargais cothrom le dáta, chomh maith le gníomhaíochtaí taitneamhacha, praiticiúla don seomra ranga

I mbliana, tabharfar isteach comhoibrithe nua spreagúla lena n-áirítear **Saor ó Dhramhaíl** le Alex ó Understory, **Mearfhaisean** le Change Clothes Cromghlinn, **Trádáil Chóir** le Self Help Africa, agus **Ag athrú chun a bheith ina Scoil Dúlra** le Nature Heroes – agus go leor eile! Tá gach seisiún deartha chun acmhainní praiticiúla a bhfuil tionchar acu a chur ar fáil do mhúinteoirí chun tacú le do thuras OFI.

An bhfuil ábha ar leith á lorg agat? Déan teagmháil [anseo](#) agus déanfaidh ISSN a dhícheall chun an t-éascaitheoir a aimsiú.

Féach ar an sceideal iomlán ag www.issn.ie

Comhpháirtíochtaí don Ardteistiméireacht – Gníomhú ar son na hAeráide agus Forbairt Inbhuanaithe

Tá Oideachas comhpháirtíocht á cruthú ag Oideachas don Inbhuanaitheacht, Plean Gníomhaíochta Domhanda Éireann, ISSN agus Gearrchúrsa na Sraithe Sóisearaí do Ghníomhú ar son na hAeráide chun tacú le múinteoirí i scoileanna píolótacha CASD. Rinneadh suirbhé ar mhúinteoirí CASD agus bhí tuilleadh tacaíochta ag teastáil ó 94% acu thar an méid atá curtha ar fáil cheana féin agus theastaigh uathu go ndéanfaí pleanáil acmhainní i measc múinteoirí sna 42 scoil píolótach a chomhordú chun muinín oideachasóirí a fheabhsú, dubailt a chosc, ualach oibre a laghdú, cáilíocht aschuir a fheabhsú, agus eispéireas an fhoghlaimeora a

fheabhsú. Bunaithe ar aiseolas ó mhúinteoirí CASD, coimeádfaidh agus dearfaidh an grúpa comhordaithe acmhainní agus FGL, i gcomhar le hollscoileanna agus eagraíochtaí oideachais, a chuirfear ar fáil trí ESCI.

Beidh an chéad seisiún oiliúna ar an 26 Feabhra ó 7-8in á óstáil ag Scoileanna Domhanda WorldWise. Chun sonraí a fháil déan teagmháil le irishschsusty@gmail.com

Más eagraíocht oideachais tú ar mhaith leat tacú le scoileanna CASD déan teagmháil le sue@educationforsustainability.ie nó irishschsusty@gmail.com

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

7. Earnáil na nInstitiúidí Ardoideachais

a. Enacting ESD in Trinity: A Clear Vision, A Meandering Journey, and a Legacy to be Agents of Change

Tá Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath ag obair le dhá bhliain anuas i dtreo a chuspóir straitéiseach don Oideachas a bhaint amach “go gcuirfear ar chumas gach scoláire agus gach baill foirne ag Coláiste na Tríonóide an t-eolas, na scileanna agus na dearchtaí is gá chun gníomhú mar ghníomhairí athraithe, ina n-aonar agus le chéile, a fhorbairt agus iad ag obair d’fhorbairt inbhuanaithe laistigh de theorainneacha pláinéadacha.” I straitéis Choláiste na Tríonóide, leathnaítear an gealltanas d’athnuachan an churaclaim – trína dtabharfar aghaidh i ngach clár de chuid Choláiste na Tríonóide ar Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (OFI) – agus d’fhorbairt acmhainne oideoirí chun athrú oideolaíoch den sórt sin a dhírítear ar fhoghlaim bhunathraitheach a chur i gcrích.

Príomhghníomhaíocht straitéiseach amháin laistigh d’aistear OFI Choláiste na Tríonóide ba ea modúl idirdhisciplíneach coiteann a fhorbairt ina dtugtar aghaidh ar théamaí OFI agus ina bhforbraítear príomhinniúlachtaí don fhorbairt inbhuanaithe. Ba é foireann idirdhisciplíneach de Chomhaltaí OFI a d’fhorbair an modúl seo dar teideal “OFI a Achtú” i gcomhar le hintéirnigh fochéime agus iarchéime OFI, agus is féidir é a oiriúnú lena chomhtháthú laistigh de gach curaclam fochéime (FC) / iarchéime (IC), agus laistigh de chlár forbartha gairmiúla na foirne. In 2024, tugadh an deis do bheagnach [sé chéad scoláire gnó](#) chun leas a bhaint as an modúl nua seo. Anuas air sin, soláthraíodh dhá leagan de mhodúl forbartha gairmiúla do thart ar 60 ball foirne, ag déanamh ionadaíochta d’fhormhór na 24 Scoil i gColáiste na Tríonóide, ó gach ceann de na trí dhámh, rud a léiríonn aitheantas don ghá atá le forbairt acmhainne OFI ar fud na ndisciplíní.

In 2025, beidh Coláiste na Tríonóide ag cur lena thiomantas do OFI trína fhoireann idirdhisciplíneach OFI a leathnú chun tógáil ar rath rannpháirtíocht agus gníomhaíocht na foirne agus na scoláirí go dtí seo. Ag aithint go bhfuil bealaí

iomadúla ann chun OFI a leabú, díreofar an obair amach anseo ar OFI a phríomhshruthú agus a leaba sa churaclam fochéime agus iarchéime. Leis an gcur chuige sin, díreofar ar threo straitéiseach na hinstiúide a chothromú le neamhspleáchas acadúil agus cruthaitheacht ghairmiúil, rud a chuirfidh ar chumas na mball foirne a gcur chuige féin a achtú maidir le OFI a leabú laistigh den churaclam agus a thacóidh leo chun é sin a dhéanamh. Áirítear leis na príomhthionscnaimh:

1. Deiseanna forbartha gairmiúla agus tacaíochtaí do na baill foirne a mhéadú, agus fócas faoi leith á chur ar ár bPobal Cleachtais OFI;
2. Gníomhaíochtaí agus cleachtas reatha OFI a ghabháil ar fud an Choláiste;
3. Na sásraí chun tacú le OFI a leabú sa churaclam fochéime agus iarchéime a aithint;
4. Iniúchadh a dhéanamh ar bhealaí iomadúla ionas go mbeidh modúil roghnacha oiriúnacha inrochtana do scoláirí fochéime.

Is tríd an meascán tionscnamh sin a aithníonn Coláiste na Tríonóide conas is féidir a fhreagracht as OFI a leabú sa churaclam a uasmhéadú agus cuidiú leis na scoláirí agus leis na baill foirne a aithint gur gníomhairí athraithe iad ina saol pearsanta agus gairmiúil mar chéimithe de chuid Choláiste na Tríonóide.

Thuas: Seoladh Straitéis Inbhuanaitheachta Choláiste na Tríonóide 2023-2025 (Eanáir 2024)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. ‘Colleges Go Green’ – Iarfheistiú Coláistí Breisoideachais agus Oiliúna

D’fhógair Patrick O’Donovan, an tAire Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta agus Ossian Smyth, an tAire Stáit ag an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide maoiniú dar luach €60 milliún chun éifeachtúlacht fuinnimh agus dícharbónú i bhfoirgnimh Bhreisoideachais agus Oiliúna (FET) a spreagadh.

Den chéad uair san earnáil FET, féachfar leis an gClár Pathfinder um Éifeachtúlacht Fuinnimh agus Dícharbónú le hastaíochtaí carbóin a laghdú, le feidhmíocht fuinnimh a fheabhsú agus le hacmhainn a fhorbairt lena chinntiú go dtabharfaidh siad ceannaireacht le dea-shampla maidir leis an aistriú go todhchaí inbhuanaithe.

Tá an tionscnamh sin cómhaoinithe faoi Thionscadal Éireann 2040 ag an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta agus an Roinn Comhshaoil, Aeráide agus Cumarsáide trí Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI), mar chuid de Phlean um Ghníomhú ar son na hAeráide na hÉireann.

Tá an tionscnamh bunaithe ar na ceachtanna a foghlaimíodh ón gClár Pathfinder um Ardoideachas ar éirigh go maith leis, ón gClár Pathfinder um Éifeachtúlacht Fuinnimh agus Dícharbónú (EEDPP) d’Institiúidí Ardoideachais, i mí an Mhárta 2020.

Chun tuilleadh eolais a fháil, tabhair cuairt ar: [gov.ie - Minister O’Donovan announces funding of €60 million to drive energy efficiency and decarbonisation across the FET sector](https://www.gov.ie/en/minister-o-donovan-announces-funding-of-60-million-to-drive-energy-efficiency-and-decarbonisation-across-the-fet-sector/)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Sraith Spotsolais an Údaráis um Ard-Oideachas um Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe (ESD)

Tá [Sraith Spotsolais OFI an Údaráis um Ardoideachas](#) deartha chun institiúidí ardoideachais ar fud Oileán na hÉireann a thabhairt le chéile chun tionscnaimh spreagúla nuálacha OFI a chur ar taispeáint. Is é is aidhm don tsraith sin ar líne béim a chur ar ról ríthábhachtach an ardoideachais maidir le hinbhuanaitheacht a leabú i gcuraclaim, i dtaighde agus i gcleachtais champais. Beidh institiúid difriúil i ngach seisiún a roinnfidh a cur chuige uathúil maidir le OFI a chur chun cinn agus freagairt do na SFIIna, rud a sholáthróidh léargais luachmhara do cheannairí, d'oidoirí, do thaighdeoirí, agus dóibh siúd a thacaíonn leis an teagasc agus leis an bhfoghlaim.

Ceiliúrtar leis an tsraith sin ról ríthábhachtach na n-institiúidí ardoideachais maidir le OFI a leabú agus freagairt do na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFIIna) trí churaclaim, taighde, agus cleachtais champais, maidir le haghaidh a thabhairt ar phríomhdhúshláin dhomhanda agus maidir le gníomh bunathraitheach a rachaidh chun tairbhe na scoláirí, na bpobal acadúil agus na sochaí a spreagadh.

Beidh sé ar siúl ó mhí Feabhra go dtí mí Dheireadh Fómhair 2025, agus gach seachtain roinnfidh institiúid rannpháirteach a cur chuige uathúil agus cruthaitheach i leith OFI, lena dtabharfar chun suntais tionscnaimh thar réimse leathan disciplíní chun bonn eolais a chur faoi bheartas agus faoi chleachtas, rud a sholáthróidh léargas do cheannairí, d'oidoirí, do thaighdeoirí, agus dóibh siúd a thacaíonn leis an teagasc agus leis an bhfoghlaim.

Cuireadh céad leathadh amach náisiúnta Shuaitheantas Digiteach Fhóram Náisiúnta an ÚAO 'Na SDGna a Leabú ar fud an Churaclaim' i gcrích idir mí Dheireadh Fómhair 2024 agus mí Eanáir 2025. Ba chomhoibriú a bhí i ndearadh agus forbairt an tsuaitheantais dhigitigh idir Ollscoil Teicneolaíochta an Atlantaigh, Ollscoil Teicneolaíochta BÁC, Ollscoil Teicneolaíochta an Oirdheiscirt, COC, COBÁC, agus COG, le cuidiú ó Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan, Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, agus Ollscoil Mhaigh Nuad le linn an leata amach. Dia go deo leis an gcéad chohórt a chríochnaigh an suaitheantas! Féach

<https://opencourses.ie/opencourse/embedding-the-sdgs-across-the-curriculum/> chun tuilleadh eolais a fháil. Beidh an chéad leathadh amach náisiúnta eile ar siúl i mí Dheireadh Fómhair 2025 chun sonraí iomlána agus sceideal na n-imeachtaí a fháil, tabhair cuairt ar <https://hub.teachingandlearning.ie/esd-spotlight-series/>

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Cúrsa Nua um Fheasacht ar Inbhuanaitheacht FET Ar Líne - SOLAS agus Fifty Shades Greener

Seolann Bord Oideachais agus Oiliúna Chill Dara agus Chill Mhantáin cúrsa nua um Fheasacht ar Inbhuanaitheacht FET ar líne i gcomhpháirtíocht le SOLAS agus Fifty Shades Greener

Seoladh SustainABILITY Awareness, clár nua ilteangach Scileanna Glasa ar líne don Bhreisoideachas agus Oiliúint (FET) mar aon leis an gcéad Straitéis Náisiúnta Breisoideachais agus Oiliúna (FET) don Aistriú Glas, ina leagtar amach an treo do fhreagairt earnáil FET na hÉireann ar riachtanais scileanna glasa atá ag teacht chun cinn.

Arna fhorbairt ag Bord Oideachais agus Oiliúna Chill Dara & Chill Mhantáin (BOO) i gcomhpháirtíocht le SOLAS, soláthraíonn an t-údarás breisoideachais agus oiliúna agus Fifty Shades Greener, soláthraíonn SustainABILITY Awareness foghlaim ar líne atá solúbtha agus lánmhaoinithe. Tá na cláir ar fáil i dteangacha éagsúla agus tá siad deartha chun foghlaimoirí a chumasú leis na scileanna lena fháil amach conas a théann a ngníomhartha i bhfeidhm ar an timpeallacht agus chun teacht ar bhealaí praiticiúla chun nósanna inbhuanaithe sa saol laethúil a chur in oiriúint.

Soláthraítear 'SustainABILITY Awareness' i nGaeilge, Polainnis, Úcráinis agus Béarla, agus tá sé ar fáil do chách agus tá sé ina chuid de shraith náisiúnta na gclár náisiúnta Scileanna Glasa. Arna sholáthar ag an líonra de 16 BOO ar fud na tíre, tá sé mar aidhm leis tsraith soláthar Scileanna Glasa FET sin chun an t-aistriú glas san earnáil FET in Éirinn a chur chun cinn, a chinntiú go dtabharfar do gach foghlaimoir FET na scileanna chun bheith ina ngníomhairí athraithe sa ghníomhú ar son na haeráide.

Ag labhairt di ar an seoladh, dúirt Eileen Cullen, Bainisteoir Oiliúna le Bord Oideachais agus Oiliúna (BOO) Chill Dara & Chill Mhantáin: “Tá an-áthas ar Bhord Oideachais agus Oiliúna Chill Dara & Chill Mhantáin dul i gcomhpháirtíocht le SOLAS agus Fifty Shades Greener chun ár gcúrsa nua ‘SustainABILITY Awareness’ a sholáthar ar fud na tíre. Leis an tairiscint Scileanna Glasa FET ar líne sin, is féidir linn ár gcion féin a dhéanamh chun cuidiú leis an bpláinéad, agus mholfaínn d’aon duine ar spéis leis nó léi na céimeanna is féidir leo a ghlacadh chun cleachtais níos inbhuanaithe a ghlacadh ina saol laethúil teagmháil a dhéanamh linn ag BOO Chill Dara & Chill Mhantáin.”

Dúirt an Dr Susan Gill, Bainisteoir SOLAS um Straitéis agus Scileanna Aeráide: “Ní féidir beag is fiú a dhéanamh den tábhacht a bhaineann le FET sa chomhrac in aghaidh an athraithe aeráide. Tairiscint spreagúil nua Scileanna Glasa FET is ea ‘SustainABILITY Awareness’ agus is sampla iontach é dár gcéad Straitéis Náisiúnta Breisoideachais agus Oiliúna (FET) don Aistriú Glas ag an Obair, agus muid ag féachaint le foghlaimeoirí a chumasú chun tacú leis an Aistriú Glas agus é a luathú.”

“Bhí an chomhpháirtíocht chomhoibríoch idir SOLAS, BOOnna amhail Bord Oideachais agus Oiliúna Chill Dara agus Chill Mhantáin agus an tionscal rithábhachtach lenár gclár foghlama ar feadh an tsaoil sin um Scileanna Glasa a sholáthar.”

Mar fhocal scoir dúirt Raquel Noboa, Bunaitheoir agus Príomhfheidhmeannach, Fifty Shades Greener: “Éilítear le forbairt inbhuanaithe go n-athróimid an dóigh a mairimid, an dóigh a n-oibrímid agus an dóigh a ngníomhaímid. Cuidíonn comhoibriú agus fíor-chomhpháirtíochtaí a chruthú le heagraíochtaí amhail SOLAS agus BOO Chill Dara & Chill Mhantáin linn foghlaimeoirí a chumasú lena dtionchar comhshaoil a laghdú agus lena dtionchar sóisialta a fheabhsú.”

“Forbraíodh an clár ‘SustainABILITY Awareness’ chun scileanna agus eolas a fhorbairt i réimsí an ghníomhaithe ar son na haeráide agus chun foghlaimeoirí a spreagadh chun cleachtais inbhuanaithe a ghlacadh.”

Faigh tuilleadh eolais faoin gcúrsa ‘SustainABILITY Awareness’ ag <https://www.greenskillskwetb.ie/solas-sustainability-for-beginners> agus is féidir leat eolas a fháil freisin faoi chúrsaí Scileanna Glasa FET a sholáthraítear ar fud na tíre tríd an líonra de 16 BOO ag <https://www.solas.ie/programmes/green-skills/>

CRÍOCH

Teagmháil: Laura Pakenham, 086 0354546 Ríomhphost: laura.pakenham@solas.ie

Nótaí d'Eagarthóirí

An Cúrsa ‘SustainABILITY Awareness’

Is é is aidhm fhoriomlán don chlár seo feasacht a mhúscailt ar an tionchar a imríonn gníomhaíochtaí an duine ar an gcomhshaol agus foghlaimeoirí a spreagadh chun cleachtais inbhuanaithe a ghlacadh. Tá sé dírithe ar phríomhréimsí amhail an t-athrú aeráide, caomhnú acmhainní, bainistíocht dramhaíola, agus cothromas sóisialta, ag

tabhairt chun suntais an dóigh ar féidir le gníomhaíochtaí aonair tacú le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFInna) na Náisiún Aontaithe agus cur le todhchaí níos inbhuanaithe. Cuirfear an clár ar fáil sa Bhéarla, Gaeilge, Polainnis agus Úcráinis.

Príomhshonraí:

- **Fad an Chúrsa:** 2 uair an chloig
- **Ábhair a Chlúdaítear:** Athrú aeráide, Bithéagsúlacht, Caomhnú Fuinnimh agus Uisce, Laghdú dramhaíola, Ceartas Sóisialta, Éagsúlacht agus Cuimsiú agus go leor eile.
- **Teangacha atá ar Fáil:** Úcráinis, Polainnis, Gaeilge agus Béarla
- **Costas:** Saor in aisce
- **Dáta Tosaigh:** Is féidir clárú anois, agus cuirfear tús leis an gclár an tseachtain seo chugainn.
- Faigh tuilleadh eolais faoin gcúrsa:
<https://www.solas.ie/programmes/green-skills/>

Eolas faoi SOLAS

Is é SOLAS an ghníomhaireacht stáit atá freagrach as Breisoideachas agus Oiliúint (FET) in Éirinn. Is í an fhís atá againn acmhainneacht daoine aonair, pobal agus fiontar a chumhachtú trí fhoghlaim ar feadh an tsaoil agus trí bhunathrú an lucht saothair. Le blianta beaga anuas tá Straitéis FET uailmhianach [Foghlaim a Athrú ó Bhonn](#) á stiúradh againn agus in éineacht le príomh-chomhpháirtithe na mBord Oideachais agus Oiliúna (BOOnna) tá athrú curtha chun cinn againn ar fud an chórais FET – rud a sholáthraíonn rochtain níos éasca; conairí simplithe; eispéireas comhsheasmhach foghlaiméora; agus féiniúlacht níos láidre. Faigh tuilleadh eolais ag [solas.ie](https://www.solas.ie).

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Cúrsa **NUA** - Ollscoil Theicneolaíochta an Atlantaigh, OT Baile Átha Cliath agus SETU

Ollscoil
Teicneolaíochta
an Atlantaigh

Atlantic
Technological
University

**SE
TU**

Ollscoil
Teicneolaíochta
an Oirdheiscirt

South East
Technological
University

Beidh Cúrsa Oscailte nua, 'Oideachas don Inbhuanaitheacht' ar siúl ó mhí Feabhra 2025. Is comhpháirtíocht é an cúrsa a bheidh ar siúl go hiomlán ar líne idir ATU, OT BÁC, agus SETU. Is cúrsa saor in aisce é atá ar fáil do gach ball foirne atá ag obair san oideachas tríú leibhéal i bPoblacht na hÉireann faoi láthair, ag brath ar áiteanna a bheith ar fáil.

Cuireadh tús arís le Teastas Iarchéime ATU ar Oideachas don Inbhuanaitheacht i mí Eanáir 2025 le cohórt disciplíneach éagsúil. Éascófar an Teastas Iarchéime suas go dtí mí na Bealtaine trí úsáid a bhaint as meascán de cheardlanna ar líne agus ceiliúradh pearsanta, agus iad ar fad curtha le chéile le samhail na 6 C (i mBéarla) Curaclam, Campas, Pobal, Taighde Comhoibríoch, Cultúr agus Cúram. Féach <https://www.atu.ie/courses/certificate-education-for-sustainability> le haghaidh tuilleadh sonraí.

Tá ATU ag glacadh páirt sa Chlár um Thodhchaí Fhreagrach Idirnáisiúnta SOS-na Ríocht Aontaithe le haghaidh 2025. Clár athraithe uile-institiúide a fhaigheann tacaíocht agus próiseas creidiúnaithe atá ann chun inbhuanaitheacht a leabú i ngach uile ghné d'fhoghlaim scoláirí. Féach <https://www.sos-uk.org/project/responsible-futures> le haghaidh tuilleadh sonraí.

Ainmníodh Ionad Inbhuanaitheachta Ghailimh-Mhaigh Eo ATU mar Lárionad AASHE chun Inbhuanaitheacht a Leabú ar fud an Churaclaím, mar aon le OT Bhaile Átha Cliath agus Ollscoil Franklin san Eilvéis mar an t-aon 3 ionad dá leithéid san Eoraip. Féach <https://www.aashe.org/partners/centers-for-sustainability-across-the-curriculum/> le haghaidh tuilleadh sonraí.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

g. Nuachtlitir Aeráide agus Sochaí Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath – Eagrán 30

Tá eagrán nua de Nuachtlitir Aeráide agus Sochaí Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath foilsithe!

Is institiúid taighde í Institiúid Aeráide agus Sochaí Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath atá dírithe ar dhearcadh na heolaíochta sóisialta agus na ndaonnachtaí ar an ngéarchéim aeráide, agus pobal de scoláirí a bhfuil saineolas acu sna meáin, sa

chumarsáid, san eolaíocht pholaitiúil, sa bheartas, san oideachas, sa eitic, sa ghnó agus sna daonnachtaí comhshaoil. Faigh tuilleadh amach faoin institiúid [anseo](#).

Chun an nuachtlitir a léamh, féach [Nuachtlitir na hInstitiúide Aeráide agus Sochaí #30](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

8. Nuashonraithe Idirnáisiúnta

a. UNESCO – Duais na Seapáine ar Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe

Tá UNESCO díreach tar éis an Duais na Seapáine ar Oideachas don Fhorbairt Inbhuanaithe a sheoladh.

Maoinithe ag Rialtas na Seapáine, tugann an Duais luach saothair do thionscadail agus do chlár eisceachtúla a rinneadh i réimse Oideachais don Fhorbairt Inbhuanaithe. Tá trí dhámhachtain **USD 50,000** ann do gach faighteoir.

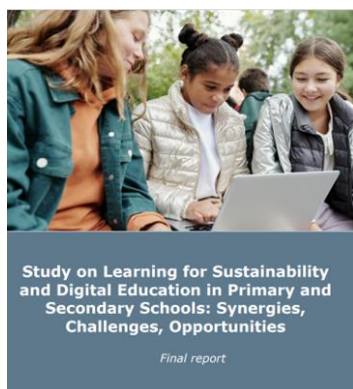
Is féidir tuilleadh eolais, lena n-áirítear treoir d'úsáideoirí agus freagraí ar Cheisteanna Coitianta, a fháil ar shuíomh gréasáin na Duaise:

<https://en.unesco.org/prize-esd>.

Is féidir le gach ballstát suas le trí ainmniúchán a chur isteach. Foilseofar sonraí an phróisis Roghnúcháin Náisiúnta ar leathanach gréasáin [OFI go 2030](#) sna seachtainí amach romhainn.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

b. Foilsiú Tuarascáil an Aontais ar Fhoghlaim don Inbhuanaitheachta agus Oideachas Digiteach i mBunscoileanna agus in Iar-bhunscoileanna

Déanann an staidéar seo imscrúdú ar an ngaol idir foghlaim le haghaidh inbhuanaitheachta agus oideachas digiteach i suíomhanna oideachais fhoirmiúil, ag iarraidh sineirgí, dúshlán, agus deiseanna a aithint do chleachtóirí agus do lucht déanta beartas. Molann sé bealaí chun leas a bhaint as teicneolaíochtaí digiteacha chun tacú le foghlaim ar mhaithe le hinbhuanaitheacht agus ar bhealaí ar féidir leo cur le feabhas a chur ar thorthaí foghlaimoirí i scoileanna. Go sonrach, tá sé ag iarraidh léargais a chur ar fáil maidir leis an mbealach is fearr le beartas oideachais, gníomh agus infheistíocht sna réimsí seo a chomhcheangal.

Léirítear leis an staidéar nach mbíonn cláir oibre glasa agus digiteacha ina gcomhghuaillithe nádúrtha i gcónaí. Mar sin féin, tá samplaí ann maidir le conas is féidir le húdaráis oideachais, le hinstiúidí oideachais múinteoirí agus le scoileanna dul i ngleic go héifeachtach leis an dá chlár oibre. Tá go leor le déanamh fós ionas gur féidir leo a bheith ag treisiú a chéile agus a chumasú d'fhoghlaimoirí, domhúinteoirí agus do scoileanna athruithe a dhéanamh ar son todhchaí glas agus digiteach.

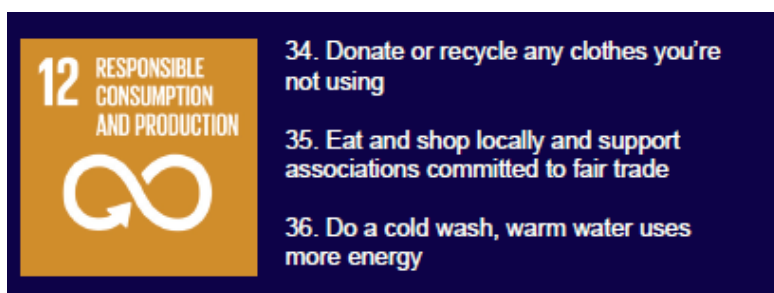
[Foghlaim don Inbhuanaitheacht agus oideachas digiteach i mbunscoileanna agus i meánscoileanna](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

9. Nuacht Eile

a. Trí Ghníomhaíocht Shimplí - SFI Inna 12

Anseo thíos tá trí ghníomhaíocht shimplí laethúla is féidir leat a dhéanamh chun tacú le **SFI 12 – Tomhaltas agus Táirgeadh Freagrach**:

b. GCC – Tuarascáil ar Staid an Chomhshaoil 2024

D'fhoilsigh an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (GCC) Tuarascáil ar Staid an Chomhshaoil 2024 le déanaí, ina leagtar amach staid reatha ár gcomhshaoil ar leibhéal straitéiseach, soláthraítear inti freisin nuashonrú ar na dúshláin chomhshaoil atá romhainn, ar fud na tíre agus ar fud an domhain.

Is í sin an t-ochtú tuarascáil ó GCC lena gceiliúrtar beagnach trí scór bliain de dhianmheasúnú. ar chomhshaoil na hÉireann – an t-aer, uisce, ithir, bithéagsúlacht agus an tionchar a bhíonn ag ár sochaí air.

Soláthraítear sa tuarascáil freisin tráchttaireacht lár téarma ar an iliomad pleananna agus clár atá i bhfeidhm lena mbaineann spriocanna do 2030 (e.g. Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe an Phlean um Ghníomhú ar son na hAeráide).

Baintear de thátaí as an tuarascáil, cé go bhfuil dul chun cinn áirithe a bhfuil fáilte roimhe á dhéanamh ar ghníomhú ar son na haeráide, go bhfuilim fós ar an mbóthar ceart chun ár spriocanna do 2030 a bhaint amach. *“Dúinn mar dhaoine aonair agus mar shochaí, is é ár gcúram anois aghaidh a thabhairt ar na dúshláin atá leagtha*

amach sa tuarascáil ionas nach mbeidh ar an gcéad ghlúin eile é a dhéanamh. “Tá go leor le déanamh againn, ach trí bheart a dhéanamh anois is féidir linn rudaí maithe a dhéanamh chun timpeallacht shláintiúil, ghlan agus athléimneach a sholáthar dúinn féin agus do na glúnta atá le teacht.”

Léigh an tuarascáil anseo: [Tuarascáil na hÉireann ar Staid Chomhshaoil 2024 | An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

c. Rothaigh mar is Ceart ag Central Model School agus Scoil Chaoimhín

Ghlac na daltaí i Rang a 5 agus a 6 i Scoil Chaoimhín agus na daltaí i rang a 5 i Scoil Shinsearach Eiseamláireach Lárnach páirt sa Chlár Rothaíocht i gCeart ar thailte na Roinne Oideachais. Is clár den sábháilteacht rothaíochta dírithe ar dhaltai bunscoile ó rang a 5 agus a 6 é Rothaíocht i gCeart. Foghlaimíonn na daltaí scileanna rothaíochta agus príomhleideanna sábháilteachta chun rothaíocht a dhéanamh go sábhailte ar bhóithre ciúine. Foghlaimíonn na daltaí scileanna inniúlachta ar nós láimhseáil rothar, úsáid cheart clogaid, comharthaí rothaíochta agus soilse tráchta. Bhain na daltaí sa dá scoil an-taitneamh as an eispéireas. Dúirt dalta amháin i Scoil Chaoimhín, “Thaitin sé go mór liom am a chaitheamh taobh amuigh agus scileanna nua a fhoghlaim”.

Dúirt dalta amháin eile, “Bhí sé go hiontach na rialacha sábháilteachta a fhoghlaim agus foghlaim conas dul trasna an bhóthair i gceart ar na rothair”. Bhí áthas ar dhaltai amháin go raibh an deis aige “foghlaim chun rothar a rothaíocht den chéad uair”. Bhraith an múinteoir freisin go raibh an clár an-tairbeach agus dúirt sé “nár rothaigh cuid de na daltaí riamh roimhe seo, agus thug sé deis dóibh foghlaim i spás sábhailte. Thug sé cásanna fíor-dhomhanda dóibh agus chleacht siad go leor teicnící éagsúla atá thar a bheith tábhachtach. Léirigh sé freisin bunghnéithe rialacha an bhóthair do na daltaí agus conas iad a chur i bhfeidhm”.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

d. Boscaí do Ghabhláin ghaoithe sa Roinn Oideachais, Tulach Mhór

An Roinn Oideachais
Department of Education

Shuiteáil an Roinn Oideachais roinnt boscaí do ghabhláin ghaoithe ina n-áitribh i dTulach Mhór le déanaí. De réir Suirbhé Uíbh Fhailí ar Ghabhláin Ghaoithe (2023), taifeadadh cúig nead is fiche i gcomparáid le 30 in 2017, rud a thugann le fios go bhfuil laghdú beag ar an líon pórúcháin maidir le gabhláin ghaoithe ar an iomlán. Táthar ag súil go n-aisiompóidh an tionscadal seo, arna threorú ag rannpháirtíocht le hOifigeach Bithéagsúlachta Uíbh Fhailí agus le hailtirí Oifig na nOibreacha Poiblí, an treocht seo agus go méadóidh sé líon na láithreán neadaithe i gceantar Thulach Mhór.

Is éan imirceach é an gabhlán ghaoithe agus caitheann sé an chuid is mó den bhliain lasmuigh d'Éirinn (Féach ar léaráid 1 thíos) In Éirinn, chomh maith leis an gcuid is mó den Eoraip, tosaíonn séasúr an ghoir sa tseachtain dheireanach d'Aibreán nó sa chéad seachtain de Bhealtaine. Go hiondúil bíonn idir aon agus trí uibheacha in éillín críochnaithe. Maireann gor ubh amháin idir 19 agus 21 lá. Cleitíonn sicíní 36 go 49 lá tar éis goir, agus imíonn na gabhláin ghaoithe fhásta an nead laistigh de chúpla seachtain tar éis don sicín deireanach a bheith cleitithe.

Thuas: Boscaí do ghabhláin ghaoithe a suiteáladh le déanaí ar Champas na Roinne Oideachais, Tualach Mhór.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

e. Díríonn Comháil Chomhairliúcháin Chumann Múinteoirí Éireann Um Oideachas ar Oideachas don Fhorbairt Inbhunaithe

Tionóladh Comhdháil Chomhairliúcháin 2024 ar Oideachas Dé hAoine an 22 agus Dé Sathairn an 23 Samhain in Óstán Clayton Whites, Loch Garman. Ba é téama na comhdhála *Múinteoirí a Chothú, Oideachas a Chothú*. D'fhreastail thart ar 400 toscaire agus aoi uirthi

Ina haitheasc tosaigh, leag Uachtarán Chumann Múinteoirí Éireann, Carmel Browne, béim ar ábharthacht na hinbhuanaitheachta i ngach gné de shaol na linne seo agus de churaclam na bunscoile. Luaigh sí freisin cé chomh ríthábhachtach agus atá sé go mbeadh meas ar mhúinteoirí agus go dtabharfaí tacaíocht dóibh agus go mothódh siad go bhfuil a ngairm inbhuanaithe.

Spreag Alice O'Donnell, Cathaoirleach an Choiste Oideachais, an lucht freastail chun am a ghlacadh chun machnamh a dhéanamh ar a dtosaíochtaí maidir leo féin a chothú sa teagasc, agus labhair sí faoin réimse leathan ról a dhéanann múinteoirí laistigh agus lasmuigh dá seomraí ranga.

Dúirt Máirín Ní Chéileachair, Stiúrthóir Oideachais, Comhionannais, Taighde agus Foghlama Chumann Múinteoirí Éireann nach bhféadfaí teagasc na hinbhuanaitheachta agus inbhuanaitheacht ghairm an teagaisc a scaradh óna chéile.

Chuir scoláirí Choláiste Mhuire gan Smál Ellen McCluskey, Rebecca Banville agus Shireen Rountree, iad uile ina mbaill de Chumann Múinteoirí Éireann, i láthair a gcuid taighde ar inbhuanaitheacht a rinneadh don M.Ed. in Oideachas don Inbhuanaitheacht agus don tSaoránacht Dhomhanda.

Thug an Dr Anne Dolan ó Choláiste Mhuire gan Smál, spreagaitheasc machnamhach tráthnóna Dé hAoine dar teideal *Scéalta inbhuanaithe a cheiliúradh laistigh agus lasmuigh dár bpobail scoile*. Spreag an Dr Dolan na toscairí chun cleachtais atá faoi bhealach cheana féin i scoileanna a cheiliúradh agus dúirt go bhfuil 'bunscoileanna ag dul thar a gcumas' a mhéid a bhaineann sé le tionscnaimh inbhuanaithe. Thug sí chun suntais an ról dearfach is féidir le scoileanna a imirt chun aghaidh a thabhairt ar chailliúint na bá leis an dúlra a d'fhéadfadh a bheith ina iarmhairt dár sochaí nua-aimseartha ar líne agus mhol sí do scoileanna a gcuid oibre don inbhuanaitheacht a phoiblí laistigh dá bpobail.

Leithdháileadh toscairí ar cheann amháin de cheithre ghrúpa díospóireachta chun ceisteanna faoin inbhuanaitheacht agus smaointe praiticiúla chun í a chur i bhfeidhm ina seomraí ranga, ina scoileanna agus ina bpobail a mheas. Is mór ag na daoine a fhreastalaíonn ar an gcomhdháil i gcónaí an deis ceisteanna gairmiúla a phlé le comhghleacaithe, agus mheall na grúpaí plé a lán tuairimí dearfacha ó na rannpháirtithe.

D'fhreastail toscairí ar dhá cheardlann, as rogha ocht cinn maidin Dé Sathairn.

Teideal	Láithreoir(i)
Cleachtas Athchóiritheach – Caidreamh a Chothú trí Chumarsáid Dhearfach	Michelle Stowe, Connect RP
Scileanna OFI a Iniúchadh Trí Shúgradh Dáiríre LEGO: Ceardlann do Mhúinteoirí Bunscoile	Nico Lorenzutti, TESTEd
Inbhuanaitheacht Comhshaoil san Oideachas: New eyes to see	Paul O'Donnell, Scoileanna Fiáine
Féin-chúram do Mhúinteoirí	Sarah O'Brien, Jigsaw

Stranger Danger: Seomra ranga cuimsitheach i sochaí atá ciníoch i bpáirt!	Maurice Hurley/Triona Collins, Scoileanna Saoránacht Domhanda
Researchmeet	Buaiteoirí Sparánachta Chumann Múinteoirí Éireann 2024
Inbhuanaitheacht sa Churaclam Oideachais Shóisialta agus Imshaoil	Aoife Mullen/John Copley, CNCM
Múinteoirí a Chothú agus Oideachas a Chothú trí Oideachas le haghaidh Saoránacht Dhomhanda	Claire Glavey, Global Village

Ba í Deirdre Hodson, atá ag obair san Ard-Stiúrthóireacht Oideachais, Óige, Spóirt agus Cultúir i gCoimisiún an Aontais Eorpaigh a thug eochair-aitheasc an tSathairn. Thug sí aitheasc don chomhdháil ar *Fhoghlaim don Inbhuanaitheacht in oideachas scoile: Dearcadh Eorpach*, inar leagtar béim ar thionscnaimh ar fud an Aontais Eorpaigh i réimse na hinbhuanaitheachta. Spreag Deirdre an lucht freastail chun deiseanna maoinithe ón Aontas Eorpaigh a fhiosrú amhail Erasmus+ a éascaíonn teagmháil le piaraí i dtíortha eile. Leag sí béim ar an ngá atá le córais oideachais a chur in oiriúint don athrú aeráide agus mian na scoláirí cur le réitigh aeráide.

D'éirigh thar barr leis an gComhdháil ina bhfuarthas go leor tuairimí dearfacha ó thoscairí, lena n-áirítear na cinn seo a leanas:

- *Bhí an bhéim ar inbhuanaitheacht go hiontach agus thar a bheith tábhachtach. Chomh maith leis sin, is é an dearcadh a glacadh, breathnú ar a bhfuil ag tarlú cheana féin a cheiliúradh, seachas a bheith ag cur an iomarca brú ar mhúinteoirí le fíorfhairsinge na géarchéime aeráide agus bithéagsúlachta atá romhainn. Rogha mhaith ceardlann. Bhí sé go hiontach ionchur díreach a fháil ó CNCM.*
- *Bhí na eochair-chainteoirí ar fheabhas. Bhí na ceardlanna thar cion. Thug na grúpaí plé deis do na toscairí a bhfuil ag tarlú ar an talamh a phlé agus a roinnt.*

Gabhaimid buíochas le gach láithreoir agus éascaitheoir ceardlann, chomh maith le baill an Choiste Oideachais, intéirnigh Chumann Mhúinteoirí Éireann agus baill de bhrainse áitiúil Loch Garman de Chumann Múinteoirí Éireann.

Thuas: Mic Léinn de chuid Mháistreacht MIC: Ellen McCluskey, Carmel Browne (Cumann Múinteoirí Éireann), an Dr Anne Dolan, Máirín Ní Chéileachair (Cumann Múinteoirí Éireann), Deirdre Hodson (Coimisiún an AE), Rebecca Banville, Shireen Rountree

f. Red Rock Forest School, Ba Bhaile Átha Cliath, le hAoiife Cannon

"Is é 1989 atá ann, tá mé i mo sheomra ar cíós in árasán i Maidrid a roinneann mé le Spáinneach agus Meicsiceach. Tá cumha orm, táim ag streachailt leis an teanga agus le bheith i mo chónaí as baile i gcathair choimhthíoch liom féin. Tá an-áthas orm litreacha a fháil ón mbaile agus ní féidir liom fanacht leis an gceann seo a oscailt. Titim ar mo chnap ar mo leaba agus tosaím ag léamh. An gnáth-scéala ó mham: tá daid ag obair go crua cé go bhfuil beagán gailf á imirt aige chomh maith, tá an gairdín á coinneáil gnóthach agus tá Ginny fós ag iarraidh greim a fháil ar fhear an phoist. Ansin nuashonrú ar Shábháil Red Rock, feachtas comhshaoil áitiúil a bhfuil baint aici leis. Leanaim ar aghaidh.....

Níorbh fhéidir linn é a chreidiúint, bhí an t-ollscartaire i bpáirceanna Red Rock díreach in aice leis an gcoill réidh le tosú ag tochailt. Pháirceáil Seán, comharsa Stella, a charr os comhair an gheata agus ní raibh an t-ollscartaire ábalta teacht amach. Tarraingíodh aird na Comhairle ar deireadh leis sin. Is ar éigean gur stop

muid ó shin i leith, is iomaí cruinniú a bhí againn le Comhairleoirí, ag scríobh agóidí agus ag síniú achainíocha.

Bhí mé féin agus Ginny thuas ag Red Rock an lá eile, ag déanamh iontais den fhiántas agus ag mothú go bhféadfainn a bheith in iarthar na hÉireann, ach fós ní raibh mé ach cúpla míle ó chathair Bhaile Átha Cliath. Aoife, tá a fhios agat conas a mhothaím faoin áit seo – maimeo ár dtabhairt anseo ar saoire scoile sna 1950í, ag teacht anseo leatsa mar pháistí – má chaillimid Red Rock mar gheall ar na forbróirí, beidh sé imithe go deo. Mothaíonn sé go bhfuil ár bhfeachtas ag dul ar aghaidh de shíor corrúair, ach táim meáite ar é a shábháil do mo chuid garpháistí agus dá gcuid páistí-sean.

Tá mé curtha siar ar bhóithrín na smaointe chuig an áit iontach sin agus mothaím meascán de chumha agus d'fhearg. Bhí an-bhrón orm nuair a thuig mé go bhféadfadh deireadh a chur le Red Rock – ár gclós súgartha agus muid ag fás aníos. Ach bhí faoiseamh mór orm nuair a bhí a fhios agam go raibh mam agus daoine eile ag déanamh rud éigin faoi. Is áit speisialta é Red Rock atá suite ar an taobh thuaidh de Bhá Bhaile Átha Cliath. Gabhann an t-údar Michael Fewer go maith é ina leabhar *By Swerve of Shore, Exploring Dublin's Coast* “*where pillows of smooth, shining metamorphosed limestone, glowing pink in the sun, shelved into the sea*”.

Is é 2022 atá ann anois, agus tuigim gur bunaíodh Scoil Foraoise in Red Rock. Táim fiosrach agus tuigim go mbeadh sé sin ina háit iontach le mo shocrúchán oibre a dhéanamh don choláiste. Ghlac mé cead neamhláithreachta ón obair chun staidéar a dhéanamh ar bhonn páirtaimseartha agus táim ag tabhairt aire freisin do mham a bhfuil néaltrú uirthi. Déanaim socrú bualadh le Elisa, an múinteoir a thosaigh scoil Foraoise Growing Roots. Déanaimid comhrá agus mothaím a spioradáltacht agus a nasc domhain le páistí agus leis an dúlra láithreach. Fáiltíonn sí romham mar oibrí deonach agus faoi cheann seachtaine táim tumtha sa choill. Agus iad spreagadh ag Elisa, taispeánann na páistí cá bhfuil na sméara dubha is fearr dom agus cuirtear Sally, an crann is ansa leo, in aithne dom.

Tráthnóna amháin agus muid ag críochnú suas agus ag siúl ar ais i dtreo an bhóthair, deirim rud éigin faoi na claiseanna sa pháirc a thaispeáin an áit ar thosaigh na hollscartairí. Baineadh geit as Elisa, ní raibh a fhios aici faoi phlean na bhforbróirí

44 teach a thógáil ag Red Rock na blianta fada ó shin. Chuir sí ceist orm faoi – Conas a sábháladh é? Cén uair? Cé hiad na daoine a bhí sa ghrúpa? Nuair a shroicheamar an bóthar, chas sí i mo thimpeall agus rún aici “Conas is féidir leis na páistí buíochas a ghabháil leis an ngrúpa sin? Gan iad, ní bheadh foraois ar bith againn.”

Agus mar sin, trí seachtaine ina dhiaidh sin buailim féin agus ceathrar daoine scothaosta le Elisa ag an mbealach isteach chuig páirceanna agus coillte Red Rock. Tá maidin álainn, ghrianmhar, fhómhair ann agus tá na páistí san fhoraais cheana féin le Briana agus Amaia, a gceannairí. Tá cuireadh tugtha acu don ghrúpa Sábháil Red Rock suas go dtí an choill agus tá teachtaireacht speisialta acu dóibh.

Tá Elisa faoi ualach málaí, ina lámha agus ar a droim. Tairgim cuidiú di agus táim fiosrach faoi cad atá iontu.

Ar aghaidh linn trí pháirceanna Red Rock agus a luaithe a shroichimid an choill cloisimid comhrá, gáire agus cosa ag cnagarnach ar dhuilleoga. Tá na páistí ag teacht chun bualadh linn, agus an-suim acu sna cuairteoirí ach cúthail ag an am céanna. Casann siad timpeall agus taispeánann siad an bealach chun an champa dúinn. Taispeánadh cuid de na rudaí a bhí á n-iompar ag Elisa – cathaoireacha campála do na daoine scothaosta agus fleascáin tae, coirdial agus seacláid the: rud an-chineálta Socraíonn Stella, Jacqueline, agus Anita (mo mháthair) isteach sna cathaoireacha. Toisc go bhfuil Mick beagáinín níos óige ná na mná, seasann sé ar a gcúl, ar bhealach cosanta beagnach. Clutharaíonn an chuid eile againn muid féin inár suí ar an talamh nó ar stumpaí crainn i stíl tine campa agus tosaíonn an scéalaíocht.

Tosaíonn Stella *“Is éard a tharla lá amháin ná gur chonaiceamar ollscartaire mór amuigh sa pháirc.”*

“Ó m’anam”, a deir Elisa

“Sea, shíleamar a thiarcais, níorbh é sin an áit le sraith tithe a thógáil. Sna laethanta sin mura raibh sé contúirteach, bhí sé togh” a dúirt Stella *“bhí sin sular tháinig an t-acht pleanála isteach. Thosaigh an forbróir a fuair cead blianta ó shin ag obair. Mar sin, an rud a rinneamar, chuamar i ndiaidh na gComhairleoirí áitiúla go léir, tá a fhios agat..... ghlaomar orthu, thugamar caife dóibh, go leor airde. Ag an bpointe sin bhí*

an ceantar sin ar fad faoi smacht Bhardas Chathair Bhaile Átha Cliath, níor thuig an Chathair an cineál sin ruda. “Chuireamar ina luí ar na Comhairleoirí sin a gcead pleanála a chur ar ceal agus é a bhaint agus stop a chur leis na hollscartairí agus stop a chur le gach rud.”

Cath iontach a bhí ann, arsa Jacqueline.

Cé gur shuigh na páistí go ciúin, cuid acu ag súgradh le buaircíní giúise agus spíonlacha giúise, cuid eile ag tochailt sa láib, bhí mé ag smaoineamh an raibh tuiscint ar bith acu air ar chor ar bith. Ach bhí siad gafa go hiomlán. Labhair Grace “sin smaoineamh iontach” nuair a chuala sí faoin gcarr ag blocáil an gheata. Agus bhí Ben ina bhfách go mór freisin nuair a chuala sé gur cuireadh ina luí ar an gComhairle na tailte a thabhairt don phobal. Éistimid go léir le conas a throid an grúpa Sábháil Red Rock thar thréimhse de bheagnach 12 bhliain chun na tailte a choinneáil saor ó fhorbairt.

Insíonn Mick faoi na deacrachtaí “ní raibh sé éascú, bhain na forbróirí triail as gach rud... agus iad ár mbreabadh ag rá nach leagfadh siad na crainn dá bhfaigheadh siad cead i leith 6 theach, agus ag tógáil fálda sreinge deilgní a chuirfeadh cosc ar an gceart slí do shiúlóirí. Bhí gach duine ar buile faoi sin, bhí a fhios ag aon duine a shiúlfadh an cnoc nach bhféadfá é sin a dhéanamh ar cheart slí dlíthiúil. Agus tháinig mórshiúl mór agóide ar an gcnoc as sin ag a raibh beagnach 1,000 duine, agus shínigh go leor daoine eile mionnscribhinní. Rinne an forbróir agra agus an lá roimh an gcúirt, bhain sé an fál anuas, chuaigh sé isteach sa chás cúirte agus dúirt “A dhuine uasail, tá an fál bainte anuas agam.” Ar deireadh, ar an 16 Bealtaine 2000 bhronn an tAire Comhshaoil Ordú um Limistéar Taitneamhachta Speisialta ar Red Rock agus ar limistéir eile i mBinn Éadair agus i gCill Fhionntain. Ní chuirtear an t-ordú seo ar fáil ach do limistéir leasa eisceachtúil ó thaobh na hoidhreachtá nádúrtha, tógtha agus cultúrtha de agus soláthraítear ardleibhéal cosanta leo.

Thug Elisa cuireadh do na páistí an ócáid uathúil sin a chomóradh trí chártaí baile a bhronnadh ar na cuairteoirí. Spreagadh gach páiste lena dteachtaireacht speisialta a mhíniú, scríobhadh ceann in Ogham fiú. Ghlacamar grianghraif agus shocraíomar síos le cupán tae. Ag suí siar agus é ar fad á ghlacadh isteach agam, bhí mé thar a bheith buíoch as gach rud a tharla chun deireadh a chur leis an lá seo – an grúpa Sábháil Red Rock, Elisa agus an misneach agus an chruthaitheacht a bhí aici chun

na glúnta a thabhairt le chéile, na páistí chomh gafa sin leis an scéal agus ar deireadh na coillte agus an dúlra féin.

Smaoinigh mé siar ar an litir a scríobh mam, agus conas nach sílfinn riamh go mbeadh an tionchar sin ag baint le Red Rock a shábháil ar na glúnta atá le teacht. Go bhféadfadh an scéal sin páistí a spreagadh chun a ndomhan a dhéanamh níos fearr.”

In 1999 d’aithin Comhairle Contae Fhine Gall sainghné eisceachtúil Bhinn Éadair (lena n-áirítear páirceanna agus coillte Red Rock) trí Ordú um Limistéar Taitneamhachta Speisialta Bhinn Éadair a chlúdaíonn limistéar 547 heicteár a dhéanamh. Dheimhnigh an tAire Comhshaoil an t-ordú.

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

g. Nuacht ón bPríomh-Oifig Staidrimh – Nuashonrú ar SFI 5

D'fhoilsigh an Phríomh-Oifig Staidrimh, i gcomhar leis an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige, tuarascáil nuashonraithe ar SFI 5: **'SFlanna NA na hÉireann - Sprioc 5 Comhionannas Inscne 2024'** ar fáil anseo: [\(Sprioc 5\)](#)

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

h. Nuacht Gníomhaíochta Aeráide - Eagrán Feabhra

Tá an chéad eagrán de **Nuacht Gníomhaíochta Aeráide** 2025 foilsithe!

San eagrán seo, a foilsíodh ar féidir leat a fheiceáil anseo [Nuacht Gníomhaíochta Aeráide | Earrach | LinkedIn](#), is féidir leat léamh faoi:

- Infheistíocht san aistriú fuinnimh ghlan,
- Déanann an Scéim Tuairisceáin Taisce an chéad lá breithe,

- Eisíonn an EPA tuarascáil bhuaicphointí,
- Forbairtí EV agus taistil ghníomhaigh.

Le haghaidh tuilleadh eolais, déan teagmháil le: climatenews@taoiseach.gov.ie

Field Code Changed

[Ar ais go barr an leathanaigh](#)

i. Oiliúna Abhcóide SFI 2025 d'Oideoirí Aosacha agus Pobail

Glao ar Oideoirí Aosacha agus Pobail páirt a ghlacadh in Oiliúint Abhcóide Sprioc Forbartha Inbhuanaithe (SFI) 2025

Tá Development Perspectives (DP) tar éis an phróiseas iarratais don Oiliúint Abhcóide SFI 2025 d'Oideoirí Aosaigh agus don Phobail a sheoladh.

Is tionscadal 7 mí í Oiliúint Abhcóide SFI 2025 a thugann deis do 23 Oideoir Aosaigh agus Pobail ó gach cearn d'Éirinn a dtuiscint níos déine ar Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe (SFIanna) na Náisiún Aontaithe a fháil, trí Oideachas Saoránachta Domhanda agus chun tacaíocht a fháil ar Tionscadail Gníomhaíochta SFI de bharr fheabhas a dearadh agus cur i bhfeidhm laistigh dá gcleachtas.

Is é an dáta deiridh le iarratas a déanamh ná an **10 Márta 2025**.

Léigh tuilleadh / Déan iarratas anois: [Bí i d'Abhcóide SFI!](#) 🌍

Tá súil againn gur bhain tú sult as an eagrán seo ó Nuachtlitir OFI na Roinne a léamh. Más mian leat é a fháil go díreach isteach i do bhosca isteach gach ráithe, [cláraigh](#) don liosta cúrsaíochta!